

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 18 grudnia 1991 r.

Nr 118

TREŚĆ:
Poz.:

OBWIESZCZENIE

512 — Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 października 1991 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. — Prawo upadłościowe 1597

512

OBWIESZCZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 24 października 1991 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. — Prawo upadłościowe.

1. Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej — Prawo upadłościowe (Dz. U. Nr 14, poz. 87) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. Nr 93, poz. 834), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych.

- 1) ustawą z dnia 18 marca 1935 r. o pobieraniu odsetek od zaległości w podatkach państwowych i innych daninach publicznych (Dz. U. Nr 22, poz. 129),
- 2) dekretem z dnia 29 maja 1946 r. — Przepisy wprowadzające prawo małżeńskie majątkowe (Dz. U. Nr 31, poz. 197),
- 3) ustawą z dnia 27 kwietnia 1949 r. o zmianie niektórych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, prawa upadłościowego oraz przepisów wprowadzających prawo małżeńskie majątkowe (Dz. U. Nr 32, poz. 240),
- 4) ustawą z dnia 20 lipca 1950 r. o zmianie przepisów postępowania w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 38, poz. 349),
- 5) ustawą z dnia 24 lutego 1990 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej — Prawo upadłościowe (Dz. U. Nr 14, poz. 87),
- 6) ustawą z dnia 14 czerwca 1991 r. o przekształceniu własnościowym przedsiębiorstwa państwowego Polskie Linie Lotnicze „LOT” (Dz. U. Nr 61, poz. 260)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji tytułów, działów, rozdziałów, oddziałów, artykułów, paragrafów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. — Prawo upadłościowe (Dz. U. Nr 93, poz. 834):
  - a) w art. 118 § 1, art. 120 § 2 i art. 131 § 1 pkt 4 wyrazów „własność górnicza, prawo wydobywania żywic ziemnych” w odpowiednich przypadkach, co jest uzasadnione treścią art. 5 dekretu z dnia 6 maja

1953 r. Prawo górniczne (Dz. U. z 1978 r. Nr 4, poz. 12, z 1984 r. Nr 35, poz. 186, z 1987 r. Nr 33, poz. 180, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 14, poz. 89 i z 1991 r. Nr 31, poz. 128) i art. 1060 Kodeksu postępowania cywilnego,

- b) w art. 118 § 1, art. 120 § 2 i art. 131 § 1 pkt 4 wyrazów „kolej żelazna” w odpowiednich przypadkach, co jest uzasadnione treścią art. 3 § 2 Prawa upadłościowego w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24 lutego 1990 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej — Prawo upadłościowe (Dz. U. Nr 14, poz. 87);
  - c) w art. 204 § 1 pkt 8 wyrazów „tudzież kary i podwyżki stemplowe”, co jest uzasadnione treścią art. 10 pkt 1 i art. 13 ust. 2 dekretu z dnia 3 lutego 1947 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 27, poz. 107);
  - d) tytułu „Przepisy końcowe” oraz art. 229 i 230 w brzmieniu:
„Art. 229. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości
Art. 230. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1935 r.”;
- 2) art. 13 (1) ustawy z dnia 18 marca 1935 r. o pobieraniu odsetek od zaległości w podatkach państwowych i innych daninach publicznych (Dz. U. Nr 22, poz. 129) w brzmieniu:
„Art. 13 (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 14 dniu po ogłoszeniu. Równocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy w sprawach niniejszą ustawą uregulowanych, o ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej”;
  - 3) art. XVI dekretu z dnia 29 maja 1946 r. — Przepisy wprowadzające prawo małżeńskie majątkowe (Dz. U. Nr 31, poz. 197) w brzmieniu:
„Art. XVI Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 października 1946 r.”;
  - 4) art. III pkt 4 i art. XXV dekretu z dnia 8 października 1946 r. — Przepisy wprowadzające prawo spadkowe (Dz. U. Nr 60, poz. 329) w brzmieniu:

„Art. III. Pozostają w mocy:

„4) art. 7, 23, 72 i 131 § 1 pkt 7 prawa upadłościowego”.

„Art. XXV. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1947 r.”;

- 5) art. 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 1949 r. o zmianie niektórych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, prawa upadłościowego oraz przepisów wprowadzających prawo małżeńskie majątkowe (Dz. U. Nr 32, poz. 240) w brzmieniu:

„Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1949 r., z wyjątkiem przepisu art. 1 pkt 21, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

- 6) art. 22 ustawy z dnia 20 lipca 1950 r. o zmianie przepisów postępowania w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 38, poz. 349) w brzmieniu:

„Art. 22. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 7) art. 2 i 4 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej — Prawo upadłościowe (Dz. U. Nr 14, poz. 87) w brzmieniu:

„Art. 2. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. — Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 39, poz. 176, z 1986 r. Nr 39, poz. 192,

z 1987 r. Nr 33, poz. 181, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 3, poz. 12 i Nr 6, poz. 33 oraz z 1990 r. Nr 6, poz. 36 i 37) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 132 otrzymuje brzmienie:

„Art. 132. Na wniosek wierzyciela, który zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości spółdzielni, sąd może zarządzić postawienie jej w stan upadłości pomimo uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni o dalszym jej istnieniu.”.

- 2) w art. 133 w zdaniu pierwszym wyrazy „na wniosek właściwego centralnego związku” zastępuje się wyrazami „na ich wniosek”. W zdaniu drugim tego artykułu skreśla się drugą część zdania zaczynającą się od wyrazów „a o przeznaczeniu”.

„Art. 4. Ustawa wchodzi w życie w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia.”;

- 8) art. 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. o przekształceniu własnościowym przedsiębiorstwa państwowego Polskie Linie Lotnicze „LOT” (Dz. U. Nr 61, poz. 260) w brzmieniu:

„Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”

Minister Sprawiedliwości: *W. Chrzanowski*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 października 1991 r. (poz. 512)

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 24 października 1934 r.

Prawo upadłościowe.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 15 marca 1934 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. Nr 28, poz. 221) postanawiam, co następuje:

Tytuł I

OGŁOSZENIE UPADŁOŚCI

Dział I

Podstawy ogłoszenia upadłości

Art. 1. § 1. Podmiot gospodarczy, który zaprzestał płacenia długów, będzie uznany za upadłego.

§ 2. Podmiotami gospodarczymi są w szczególności podmioty określone w przepisach o działalności gospodarczej, w przepisach o spółkach z udziałem podmiotów zagranicznych oraz o zasadach prowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne.

§ 3. Upadłość przedsiębiorstwa państwowego, spółdzielni, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej i innej osoby prawnej będącej podmiotem gos-

podarczym, jak również spółki jawnej znajdującej się w stanie likwidacji, będzie ogłoszona także wówczas, gdy majątek ich nie wystarcza na zaspokojenie długów.

Art. 2. Krótkotrwałe wstrzymanie płacenia długów wskutek przejściowych trudności nie jest podstawą ogłoszenia upadłości.

Art. 3. § 1. Nie można ogłosić upadłości jednostek samorządu terytorialnego, państwowych jednostek organizacyjnych, chyba że ustawa wyłącza odpowiedzialność Skarbu Państwa za ich zobowiązania, instytucji i organizacji utworzonych w drodze ustawy.

§ 2. Nie można ogłosić upadłości przedsiębiorstw państwowych: przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”, przedsiębiorstwa państwowego „Porty Lotnicze”, przedsiębiorstw lasów państwowych, przedsiębiorstw użyteczności publicznej oraz państwowej jednostki organizacyjnej „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, a także innych określonych w odrębnych przepisach, jeżeli właściwy organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa zgłosi sprzeciw i złoży oświadczenie o przejęciu zobowiązań przedsiębiorstwa.

§ 3. Nie można ogłosić upadłości nie będącego osobą prawną podmiotu gospodarczego, którego działalność nie wymaga zgłoszenia do ewidencji w myśl przepisów o działalności gospodarczej.

Art. 4. § 1. Ogłoszenia upadłości może żądać dłużnik, jak również każdy z jego wierzycieli.

§ 2. Żądanie to, oprócz wierzycieli, mogą zgłosić:

- 1) w stosunku do spółki jawnej — każdy ze wspólników,
- 2) w stosunku do osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych — każdy, kto ma prawo je reprezentować sam lub łącznie z innymi osobami,
- 3) w stosunku do przedsiębiorstwa państwowego — także organ założycielski oraz organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa,
- 4) w stosunku do osoby prawnej i spółki jawnej będących w stanie likwidacji — również każdy z likwidatorów.

Art. 5. § 1. Podmiot gospodarczy jest zobowiązany, nie później niż w ciągu dwóch tygodni od dnia zaprzestania płacenia długów, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości, chyba że wniósł podanie o otwarcie postępowania układowego.

§ 2. Reprezentant spółki akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i osoby prawnej oraz likwidator spółki jawnej lub komandytowej również są obowiązani zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości w ciągu dwóch tygodni od dnia ujawnienia, że majątek spółki lub osoby prawnej nie wystarcza na zaspokojenie długów, chyba że wnieśli podanie o otwarcie postępowania układowego.

§ 3. Kto nie wykona obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, odpowiada za szkodę wyrządzoną przez to wierzycielowi. Kilka osób odpowiada solidarnie.

Art. 6. Ogłoszenie upadłości spółki jawnej lub komandytowej nie pociąga za sobą samo przez się ogłoszenia upadłości wspólników.

Art. 7. Śmierć dłużnika nie stanowi przeszkody do ogłoszenia jego upadłości, jeżeli wniosek o ogłoszenie będzie złożony w ciągu roku od daty śmierci. Ogłoszenia upadłości może żądać także każdy ze spadkobierców dłużnika. Zgłoszenie wniosku przez spadkobiercę nie oznacza przyjęcia spadku.

Dział II

Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości

Rozdział I

Właściwość sądu

Art. 8. § 1. Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości wszczyna się w sądzie rejonowym, w którego okręgu znajduje się zakład główny przedsiębiorstwa dłużnika, a gdy dłużnik ma kilka przedsiębiorstw w okręgach różnych sądów — w jednym z tych sądów; jeżeli dłużnik nie ma w Polsce przedsiębiorstwa, właściwy jest sąd, w którego

okręgu dłużnik ma zamieszkanie lub siedzibę, a gdy dłużnik nie ma w Polsce zamieszkania lub siedziby, właściwy jest sąd w którego okręgu znajduje się majątek dłużnika.

§ 2. O ogłoszeniu upadłości orzeka sąd rejonowy — sąd gospodarczy w składzie trzech sędziów zawodowych.

Rozdział II

Wniosek o ogłoszenie upadłości

Art. 9. § 1. We wniosku o ogłoszenie upadłości należy wskazać:

- 1) imię i nazwisko dłużnika, jego firmę, miejsce zamieszkania lub siedzibę; gdy dłużnikiem jest spółka lub osoba prawna — imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania wspólników, odpowiadających za zobowiązania spółki bez ograniczenia, reprezentantów spółki lub osoby prawnej i likwidatorów, jeżeli są ustanowieni;
- 2) miejsce, w którym znajduje się przedsiębiorstwo lub inny majątek dłużnika;
- 3) okoliczności, które uzasadniają wniosek, i ich uprawdopodobnienie.

§ 2. Jeżeli ogłoszenia upadłości żąda wierzyciel, winien nadto uprawdopodobnić swoją wierzitelność, jeżeli zaś dłużnik — winien złożyć bilans swego majątku oraz spis wierzycieli albo wskazać przyczyny, dla których uczynić tego nie może.

§ 3. Jeżeli dłużnikiem jest podmiot gospodarczy podlegający wpisowi do rejestru, do wniosku należy dołączyć wyciąg z tego rejestru.

Rozdział III

Zarządzenia tymczasowe i postanowienia sądu

Art. 10. § 1. Przed rozstrzygnięciem wniosku o ogłoszenie upadłości sąd w miarę potrzeby i możliwości wysłucha dłużnika i wierzycieli, a jeśli wniosek dotyczy upadłości przedsiębiorstwa państwowego — także radę pracowniczą oraz organ założycielski i organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa.

§ 2. W razie zgłoszenia wniosku przez niektórych tylko wspólników spółki jawnej lub komandytowej albo przez niektórych tylko reprezentantów innej spółki lub osoby prawnej, albo wreszcie przez niektórych tylko likwidatorów, sąd w miarę potrzeby i możliwości wysłucha pozostałych wspólników, reprezentantów lub likwidatorów. Przepis ten stosuje się odpowiednio w przypadku zgłoszenia wniosku przez niektórych tylko spadkobierców dłużnika.

Art. 11. § 1. Od wierzyciela, który zgłasza wniosek o ogłoszenie upadłości, sąd może zażądać zaliczki na koszty postępowania.

§ 2. Po bezskutecznym upływie terminu do złożenia zaliczki sąd odrzuci wniosek o ogłoszenie upadłości.

Art. 12. § 1. Przed rozstrzygnięciem wniosku o ogłoszenie upadłości sąd może na żądanie wierzyciela wydać zarządzenia tymczasowe, jakie uzna za stosowne, celem zabezpieczenia majątku dłużnika. W przypadkach nie cier-

piątych zwłoki zarządzenia takie może wydać przewodniczący sądu, winien je wszakże przedstawić do rozpoznania sądowi na najbliższym posiedzeniu.

§ 2. Wykonanie zarządzenia tymczasowego sąd może uzależnić od złożenia przez wierzyciela kaucji dla zabezpieczenia roszczeń dłużnika o odszkodowanie z powodu wykonania zarządzenia. Na kaucji tej będzie służyło dłużnikowi pierwszeństwo zaspokojenia.

Art. 13. Sąd może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek dłużnika oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania.

Art. 14. § 1. Uwzględniając wniosek o ogłoszenie upadłości, sąd wyda postanowienie, w którym:

- 1) wymieni imię i nazwisko, firmę, miejsce zamieszkania lub siedzibę upadłego,
- 2) wezwie wierzycieli upadłego, aby zgłosili swe wierzytelności w oznaczonym terminie,
- 3) wyznaczy sędziego-komisarza oraz syndyka upadłości.

§ 2. Syndykiem może być również osoba prawna.

§ 3. Przed wyznaczeniem syndyka upadłości przedsiębiorstwa państwowego sąd wysłucha opinii organu założycielskiego.

Art. 15. Data postanowienia sądu jest datą ogłoszenia upadłości.

Art. 16. § 1. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości będzie niezwłocznie podane do publicznej wiadomości przez obwieszczenie i będzie doręczone upadłemu, spadkobiercy upadłego oraz syndykowi i wierzycielowi, który żądał ogłoszenia upadłości. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstwa państwowego doręcza się także jego organowi założycielskiemu oraz organowi uprawnionemu do reprezentowania Skarbu Państwa.

§ 2. Postanowienie oddalające wniosek o ogłoszenie upadłości będzie doręczone dłużnikowi i wierzycielowi, który zgłosił wniosek. Zdanie drugie § 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 17. Na postanowienie w przedmiocie ogłoszenia upadłości służy rewizja.

Tytuł II

SKUTKI OGŁOSZENIA UPADŁOŚCI

Dział I

Skutki ogłoszenia upadłości co do osoby upadłego

Art. 18. § 1. Upadły obowiązany jest wskazać i wydać syndykowi cały swój majątek, jak również wydać księgi handlowe, korespondencję i inne dokumenty.

§ 2. Obowiązany jest udzielać sędziemu-komisarzowi i syndykowi wszelkich potrzebnych wyjaśnień, nie ma jednak obowiązku wyjawienia technicznych sposobów produkcji stanowiących jego tajemnicę.

§ 3. Upadłemu nie wolno wydalac się z miejsca zamieszkania bez zezwolenia sędziego-komisarza.

Art. 19. § 1. Wydając postanowienie o ogłoszeniu upadłości, sąd może zastosować do upadłego środki przymu-

su, jeżeli zachodzi podejrzenie, że upadły ukrywa się albo ukrywa swój majątek.

§ 2. Na przedstawienie sędziego-komisarza sąd może również zastosować środki przymusu do upadłego, który uchybia swoim obowiązkom albo po ogłoszeniu upadłości dopuszcza się czynów mających na celu ukrycie majątku, obciążenie go pozornymi zobowiązaniami i w ogóle utrudnienie ustalenia majątku.

§ 3. Sąd uchyli środki przymusu, gdy ustanie potrzeba jego stosowania.

§ 4. Na postanowienia co do środków przymusu służy zażalenie.

§ 5. Do środków przymusu, o których mowa w paragrafach poprzedzających, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji świadczeń niepieniężnych.

Dział II

Skutki ogłoszenia upadłości co do majątku upadłego

Rozdział I

Skutki ogłoszenia upadłości co do zarządu i rozporządzania majątkiem

Art. 20. § 1. Na skutek ogłoszenia upadłości upadły traci z samego prawa zarząd oraz możność korzystania i rozporządzania majątkiem, należącym do niego w dniu ogłoszenia upadłości, jako też nabytym w toku postępowania. Majątek ten stanowi masę upadłości.

§ 2. W skład masy upadłości nie wchodzi mienie upadłego, zwolnione przez prawo od egzekucji, oraz to, co upadły osobistym zarobkiem nabędzie w toku postępowania, jednak w granicach tylko niezbędnych potrzeb upadłego i osób będących na jego utrzymaniu.

Art. 21. W skład masy upadłości jednego z małżonków wchodzi rzeczy ruchome, znajdujące się we wspólnym ich władaniu. Jeżeli wspólność domowa małżonków została przerwana w ostatnim roku przed ogłoszeniem upadłości, w skład masy wchodzi również rzeczy ruchome, będące we władaniu drugiego małżonka, z wyjątkiem rzeczy służących wyłącznie do jego osobistego użytku.

Art. 22. Mienie przeznaczone na pomoc dla pracowników upadłego i ich rodzin, jeżeli jest gospodarczo i rachunkowo wyodrębnione, nie wchodzi w skład masy upadłości. Mienie to oznaczy sędzia-komisarz.

Art. 23. § 1. Spadek, przypadający upadłemu, syndyk przyjmuje w sposób ograniczający odpowiedzialność masy upadłości wobec wierzycieli spadku do wysokości wartości majątku spadkowego.

§ 2. Na wniosek osób zainteresowanych sędzia-komisarz wyznaczy termin, w jakim syndyk winien złożyć oświadczenie, czy spadek przyjmuje.

§ 3. Spadek, którego syndyk nie przyjmie, nie wchodzi w skład masy upadłości.

Art. 24. Czynności prawne upadłego, dotyczące majątku wchodzącego w skład masy upadłości, dokonane po

ogłoszeniu upadłości, nie mają skutków prawnych w stosunku do masy, jednak kto wykonał zawartą z upadłym umowę, może domagać się zwrotu tego, czym masa się wzbogaciła

Art. 25. Uiszczenia, dokonane do rąk upadłego po obwieszczeniu o ogłoszeniu upadłości, nie są dla masy upadłości obowiązujące, chyba że równowartość została przekazana do masy lub uiszczający w czasie uiszczenia nie mógł wiedzieć o ogłoszeniu upadłości.

Art. 26. Przepisy poprzedzających dwóch artykułów stosuje się również do czynności hipotecznych, jeżeli przepisy hipoteczne inaczej nie stanowią.

Art. 27. Po ogłoszeniu upadłości żaden wierzyciel nie może uzyskać przeciwko upadłemu prawa zastawu ani wpisu do ksiąg wieczystych lub wpisu w rejestrze celem zabezpieczenia wierzytelności, chociażby powstała ona przed ogłoszeniem upadłości.

Rozdział II

Wyłączenia z masy upadłości

Art. 28. § 1. Rzeczy nie należące do upadłego będą wyłączone z masy upadłości i wydane osobie mającej do nich prawo.

§ 2. Jeżeli upadły zbył rzecz, która do niego nie należała, i otrzymał za nią świadczenie wzajemne, świadczenie to będzie wydane mającemu prawo do rzeczy, o ile znajduje się w masie upadłości oddzielnie od innego majątku.

§ 3. Jeżeli rzecz taką zbył syndyk, osoba mająca prawo do rzeczy może żądać wydania świadczenia wzajemnego uzyskanego przez masę upadłości. Może nadto żądać odszkodowania, jeżeli syndyk zbył rzecz, chociaż wiedział, iż ulega ona wyłączeniu.

§ 4. Prawo do świadczenia, którego masa nie otrzymała, przelane będzie na mającego prawo do rzeczy.

Art. 29. Mający prawo do rzeczy może żądać jej wydania lub wydania świadczenia wzajemnego za jednoczesnym zwrotem wydatków poniesionych przez upadłego albo przez masę upadłości na utrzymanie rzeczy lub na uzyskanie świadczenia wzajemnego.

Art. 30. Małżonek upadłego może żądać wyłączenia rzeczy zaliczonych do masy upadłości, jeżeli stanowią one jego majątek odrębny. Małżonek upadłego może ponadto żądać wyłączenia rzeczy zaliczonych do masy upadłości, gdy stosownie do przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego istnieją podstawy do ograniczenia odpowiedzialności z majątku wspólnego.

Art. 31. § 1. Żądanie oparte na przepisach trzech poprzedzających artykułów rozpoznaje sędzia-komisarz po wysłuchaniu syndyka.

§ 2. Na postanowienie sędziego-komisarza uwzględniające żądanie służy zazalenie.

§ 3. Na postanowienie oddalające żądanie nie ma rewizji, co jednak nie stoi na przeszkodzie dochodzeniu roszczenia w drodze powództwa przeciwko masie upadłości.

Rozdział III

Skutki ogłoszenia upadłości co do zobowiązań upadłego

Art. 32. § 1. Zobowiązania pieniężne upadłego, których termin płatności nie nastąpił, stają się płatne z dniem ogłoszenia upadłości.

§ 2. Zobowiązania majątkowe niepieniężne zamieniają się z dniem ogłoszenia upadłości na pieniężne i z tym dniem stają się płatne, chociażby termin ich wykonania jeszcze nie nastąpił.

Art. 33. § 1. Odsetki od wierzytelności, przypadających od upadłego, nie biegają w stosunku do masy od daty ogłoszenia upadłości.

§ 2. Nie dotyczy to odsetek od wierzytelności, zabezpieczonych hipoteką, w rejestrze, zastawem lub prawem zatrzymania, jednak odsetki te mogą być zaspokojone tylko z przedmiotu zabezpieczenia.

Art. 34. § 1. Potrącenie długu upadłego z długiem wierzyciela jest dopuszczalne, jeżeli oba długi istniały w czasie ogłoszenia upadłości, chociażby termin uiszczenia jednego z nich nie nastąpił.

§ 2. Przy potrąceniu dług wierzyciela oznacza się całkowitą sumą, dług zaś upadłego oznacza się sumą kapitału bez odsetek od dnia ogłoszenia upadłości. Jeżeli termin płatności nie oprocentowanego długu upadłego w dniu ogłoszenia upadłości nie nastąpił, do potrącenia będzie przyjęta suma zmniejszona o odsetki ustawowe, nie wyższe jednak niż sześć procent, za czas od ogłoszenia upadłości do dnia płatności i nie więcej niż za dwa lata.

Art. 35. § 1. Potrącenie nie jest dopuszczalne, jeżeli dłużnik upadłego nabył wierzytelność w drodze przelewu lub indosu po ogłoszeniu upadłości albo nabył ją w ciągu ostatnich sześciu miesięcy przed datą ogłoszenia upadłości, wiedząc o istnieniu podstawy ogłoszenia upadłości.

§ 2. Potrącenie jednak jest dopuszczalne, jeżeli nabywca stał się wierzycielem upadłego wskutek spłacenia jego długu, za który odpowiadał osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi, i jeżeli nabywca w czasie, gdy wziął na siebie odpowiedzialność za dług upadłego, nie wiedział o istnieniu podstawy ogłoszenia upadłości. Potrącenie jest zawsze dopuszczalne, jeżeli przyjęcie odpowiedzialności nastąpiło na sześć miesięcy przed ogłoszeniem upadłości.

Art. 36. Potrącenie nie jest dopuszczalne, jeżeli wierzyciel stał się dłużnikiem masy upadłości.

Art. 37. Wierzyciel, który chce skorzystać z prawa potrącenia, winien o tym oświadczyć nie później niż przy zgłoszeniu wierzytelności.

Art. 38. Masa upadłości nie jest związana ofertą upadłego, o której przyjęciu przez stronę drugą upadły nie otrzymał zawiadomienia przed ogłoszeniem upadłości.

Art. 39. § 1. Jeżeli umowa wzajemna w czasie ogłoszenia upadłości nie była wykonana ani przez upadłego, ani przez stronę drugą albo była wykonana tylko w części, syndyk może bądź wykonać umowę i żądać od drugiej strony wykonania, bądź od umowy odstąpić.

§ 2. Na żądanie strony drugiej sędzia-komisarz wyznaczy syndykowi odpowiedni termin do złożenia tej stronie oświadczenia na piśmie, czy od umowy odstępuje, czy też żąda jej wykonania. Niezłożenie oświadczenia w terminie wyznaczonym poczytane będzie za odstąpienie od umowy.

§ 3. Strona druga, która ma obowiązek wcześniejszego świadczenia, może wstrzymać się z tym świadczeniem aż do spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wzajemnego. Prawo to nie służy jej, jeżeli w czasie zawarcia umowy wiedziała lub wiedzieć była powinna o istnieniu podstawy ogłoszenia upadłości.

Art. 40. § 1. Jeżeli syndyk odstępuje od umowy, strona druga nie ma prawa do zwrotu dokonanego świadczenia, chociażby znajdującego się w masie upadłości, lecz wierzytelność swoją z tytułu należności za dokonane świadczenie i poniesionej straty może zgłosić do masy upadłości.

§ 2. Przy umowach obliczonych tylko na różnicę cen nie można żądać odszkodowania.

Art. 41. § 1. Sprzedawca może żądać zwrotu rzeczy ruchomej — nie wyłączając papierów wartościowych — wysłanej upadłemu bez otrzymania ceny, jeżeli rzecz ta nie została objęta przed ogłoszeniem upadłości przez upadłego lub przez osobę upoważnioną przez niego do rozporządzenia rzeczą. Prawo żądania zwrotu służy także komisantowi, który wysłał rzecz upadłemu.

§ 2. Sprzedawca lub komisant odzyskujący rzecz winien zwrócić wszelkie koszty, które zostały poniesione lub mają być poniesione, oraz otrzymane zaliczki.

§ 3. Syndyk może jednak rzecz zatrzymać, jeżeli uiszczy lub zabezpieczy należną od upadłego cenę i koszty. Z prawa tego może skorzystać w ciągu miesiąca od daty żądania zwrotu.

Art. 42. Zastrzeżenie w umowie sprzedaży prawa własności na rzecz sprzedawcy nie wygasa z powodu ogłoszenia upadłości nabywcy, jeżeli wobec jego wierzycieli jest skuteczne według przepisów prawa cywilnego.

Art. 43. § 1. Zlecenie i komis, dane przez upadłego, wygasają z ogłoszeniem upadłości. Wierzytelność z tytułu poniesionej wskutek tego straty może być zgłoszona do masy upadłości.

§ 2. Zlecenie i komis, dane upadłemu, mogą być odwołane z ogłoszeniem upadłości bez odszkodowania.

Art. 44. § 1. Umowa agencyjna wygasa z ogłoszeniem upadłości jednej ze stron.

§ 2. W razie upadłości dającego polecenie agent ma prawo wierzytelność swoją z tytułu straty, poniesionej wskutek wygaśnięcia umowy, zgłosić do masy upadłości.

Art. 45. § 1. Umowy o pracę nie rozwiązują się z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, mogą być jednak przez syndyka rozwiązane z zachowaniem ustawowych terminów wypowiedzenia, chociażby umowa była zawarta na czas oznaczony.

§ 2. Pracownikowi służy w pierwszym miesiącu od daty ogłoszenia upadłości pracodawcy prawo rozwiązania umowy za tygodniowym wypowiedzeniem, chociażby umowa, była zawarta na czas oznaczony.

Art. 46. Z powodu ogłoszenia upadłości każda ze stron może wypowiedzieć umowę rachunku bieżącego ze skutkiem natychmiastowego rozliczenia i płatności nadwyżki.

Art. 47. § 1. W razie ogłoszenia upadłości użyczającego lub biorącego do używania, umowa użyczenia, jeżeli rzecz już została wydana, będzie niezwłocznie rozwiązana na żądanie jednej ze stron.

§ 2. Jeżeli rzecz nie była jeszcze wydana, umowa nie będzie wykonana.

Art. 48. Umowa pożyczki w razie upadłości jednej ze stron nie będzie wykonana, jeżeli przedmiot pożyczki nie był jeszcze wydany.

Art. 49. Pobranie z góry przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości czynszu najmu rzeczy ruchomej za czas dłuższy niż sześć miesięcy, licząc od dnia ogłoszenia upadłości, nie obowiązuje masy.

Art. 50. § 1. Umowa najmu lub dzierżawy nieruchomości upadłego pozostaje w mocy, jeżeli przedmiot umowy przed ogłoszeniem upadłości był objęty przez najemcę lub dzierżawcę.

§ 2. Pobranie z góry przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości czynszu najmu za czas dłuższy niż trzy miesiące, a czynszu dzierżawy za czas dłuższy niż sześć miesięcy, licząc w obu przypadkach od daty ogłoszenia upadłości, jak również rozporządzenie tym czynszem nie obowiązuje masy.

§ 3. Sprzedaż nieruchomości przez syndyka w toku postępowania upadłościowego wywołuje takie same skutki w stosunku do umowy najmu lub dzierżawy, jak sprzedaż w postępowaniu egzekucyjnym.

Art. 51. § 1. Od umowy najmu lub dzierżawy nieruchomości, zawartej przez upadłego, jako najemcę lub dzierżawcę, każda ze stron może odstąpić, jeżeli w czasie ogłoszenia upadłości przedmiot najmu lub dzierżawy nie był jeszcze objęty przez upadłego. Oświadczenie o odstąpieniu winno nastąpić w ciągu dwóch tygodni od daty ogłoszenia upadłości.

§ 2. Odstąpienie od umowy nie pociąga za sobą obowiązku odszkodowania.

§ 3. Jeżeli przedmiot najmu lub dzierżawy w czasie ogłoszenia upadłości był już objęty przez upadłego, syndyk może najem lub dzierżawę rozwiązać przez wypowiedzenie na sześć miesięcy z góry, gdy umowa dotyczy nieruchomości, w której prowadzone było przedsiębiorstwo upadłego, w innych zaś przypadkach — z zachowaniem ustawowego terminu wypowiedzenia. Terminy te stosuje się tylko wówczas, gdy umówione terminy wypowiedzenia nie są krótsze.

§ 4. Rozwiązanie nie może nastąpić wcześniej niż z upływem czasu, za który czynsz z góry uiszczono.

§ 5. Wynajmującemu lub wydzierżawiającemu służy prawo do odszkodowania z powodu rozwiązania najmu lub dzierżawy przed terminem przewidzianym w umowie, za czas jednak nie dłuższy niż dwa lata.

Art. 52. Jeżeli małżonkowie w czasie trwania związku małżeńskiego zawarą majątkową umowę małżeńską, roszcze-

nia z takiej umowy mogą być uwzględnione tylko wówczas, gdy była ona zawarta wcześniej niż na dwa lata przed dniem ogłoszenia upadłości.

Rozdział IV

Wpływ ogłoszenia upadłości na stosunki majątkowe między małżonkami

Art. 53. § 1. W razie upadłości jednego z małżonków, jeżeli między nimi ustanowiona była wspólność majątkowa lub wspólność dorobku, majątek wspólny należy do masy upadłości.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio, gdy na zasadzie majątkowej umowy małżeńskiej wspólność ograniczona została do oznaczonej części majątku.

Rozdział V

Bezskuteczność i zaskarżanie czynności upadłego

Art. 54. § 1. Czynności prawne pod tytułem darmym, działane przez upadłego w ciągu roku przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości, są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości.

§ 2. Bezskuteczne są również zabezpieczenie i zapłata długu jeszcze niepłatnego, dokonane przez upadłego w ciągu dwóch miesięcy przed złożeniem pomienionego wniosku. Jednak ten, kto otrzymał zapłatę lub zabezpieczenie, może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania tych czynności za skuteczne, jeżeli w czasie ich dokonania nie wiedział o istnieniu podstawy ogłoszenia upadłości.

Art. 55. Czynności prawne upadłego, dokonane pod tytułem obciążliwym w ciągu sześciu miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie albo z przysposobionym lub przysposabiającym, są w stosunku do masy upadłości bezskuteczne.

Art. 56. Poza tym do zaskarżenia czynności prawnych upadłego, działanych ze szkodą wierzycieli, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego oraz przepisy poniższe.

Art. 57. Prawo wytoczenia powództwa służy tylko syndykowi i wygasa po roku od daty ogłoszenia upadłości, jeżeli nie wygasło wcześniej. Termin roczny nie ma zastosowania, gdy żądanie uznania czynności za bezskuteczną zgłoszone zostało w drodze zarzutu.

Art. 58. § 1. Syndyk może wejść na miejsce powoda do sprawy wszczętej przez wierzyciela, który zaskarżył czynności upadłego. W tym przypadku, jeżeli pozwany był także upadły, postępowanie w stosunku do niego będzie umorzone po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

§ 2. Z odzyskanej części majątku upadłego syndyk zwróci wierzycielowi poniesione przez niego koszty procesu.

§ 3. W razie umorzenia lub uchylecia postępowania upadłościowego przed ukończeniem sprawy, wierzyciel, który wszczął sprawę, może prowadzić dalej proces, obejmując go w stanie, w jakim wówczas będzie się znajdował.

§ 4. Wierzyciel, który na mocy wyroku, uznającego czynność upadłego za bezskuteczną, otrzymał przed ogłoszeniem upadłości jakiegokolwiek zaspokojenie, nie jest obowiązany wydać masie tego, co otrzymał.

Art. 59. § 1. Jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna, choćby z powództwa wierzyciela, wszystko, co ubyło z majątku upadłego lub co wskutek tej czynności nie weszło do jego majątku, winno być wydane masie upadłości, a gdy wydanie w naturze nie jest możliwe, winna jej być wdana równowartość w pieniądzu.

§ 2. W tych przypadkach świadczenie wzajemne osoby trzeciej winno być jej zwrócone, jeżeli znajduje się w masie upadłości oddzielnie od innego majątku lub o ile masa świadczeniem tym się wzbogaciła. Jeżeli warunki te nie zachodzą, osoba trzecia ma prawo wierzytelność stąd wynikłą zgłosić do masy upadłości.

Rozdział VI

Wpływ upadłości na toczące się postępowania

Art. 60. Postępowanie dotyczące mienia wchodzącego w skład masy upadłości może być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu.

Art. 61. Mienie, o które toczy się sprawa, będzie po-
czytane za wyłączone z masy upadłości, jeżeli syndyk oświadczy, iż nie weźmie udziału w sprawie zamiast upadłego.

Art. 62. Postępowanie w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu przed ogłoszeniem upadłości o wierzytelność, która ulega zgłoszeniu do masy, może być podjęte przeciwko syndykowi, jednak tylko w tym przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym sędzia-komisarz nie uznał wierzytelności albo gdy na skutek sprzeciwu sąd odmówił uznania.

Art. 63. § 1. Postępowanie egzekucyjne, wszczęte przed ogłoszeniem upadłości przeciwko upadłemu w poszukiwaniu jego długu osobistego, nie zabezpieczonego hipoteką, w rejestrze, zastawem ani prawem zatrzymania, będzie zawieszane z ogłoszeniem upadłości. Będzie ono umorzone z mocy samego prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

§ 2. Sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym, a jeszcze nie wydane, będą przelane do masy upadłości.

Tytuł III

POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE

Rozdział 1

Postępowanie w ogólności

Art. 64. Po ogłoszeniu upadłości dalsze postępowanie toczy się w tym sądzie, który upadłość ogłosił.

Art. 65. § 1. Jeżeli postępowanie zostało wszczęte w kilku sądach właściwych, sprawa należy do sądu, który pierwszy wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości.

§ 2. Jeżeli w toku postępowania okaże się, że właściwy jest inny sąd, sprawa będzie przekazana temu sądowi. Na postanowienie co do przekazania nie ma zażalenia. Po-

stanowienie to ma moc wiążącą dla sądu, któremu sprawa została przekazana. Czynności dokonane w sądzie niewłaściwym pozostają w mocy.

Art. 66. Sądem właściwości ogólnej w sprawach przeciwko masie upadłości jest sąd rzeczowo właściwy w siedzibie sądu, w którym toczy się postępowanie upadłościowe.

Art. 67. § 1. Po ogłoszeniu upadłości, czynności postępowania upadłościowego pełni sędzia-komisarz, z wyjątkiem czynności, które należą do sądu.

§ 2. Sąd może pełnienie czynności sędziego-komisarza zlecić sądowi rejonowemu mającemu siedzibę w innej miejscowości, jeżeli jest to potrzebne z uwagi na miejsce, w którym znajduje się przedsiębiorstwo upadłego, jego zamieszkanie lub siedziba albo jego majątek.

§ 3. Sąd orzeka w składzie trzech sędziów.

§ 4. W skład sądu orzekającego nie wchodzi sędzia-komisarz, gdy sąd rozstrzyga zażalenie na postanowienie sędziego-komisarza.

Art. 68. W postępowaniu upadłościowym, nie wyłączając postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego ze zmianami i uzupełnieniami, zawartymi w niniejszym prawie.

Art. 69. Sąd orzeka na posiedzeniu niejawnym, jeżeli prawo niniejsze inaczej nie stanowi.

Art. 70. Odpisy pism procesowych, dotyczących upadłości, doręcza się także syndykowi.

Art. 71. W postępowaniu upadłościowym nie ma zaawieszenia.

Art. 72. § 1. W razie śmierci upadłego, jego spadkobierca ma prawo brania udziału w postępowaniu. Jeżeli spadkobierca nie objął spadku albo nie jest znany, sąd na wniosek syndyka ustanowi kuratora.

§ 2. Nie ma środków przymusu przeciwko spadkobiercy ani przeciwko kuratorowi.

§ 3. Udział w postępowaniu upadłościowym nie oznacza przyjęcia spadku.

Art. 73. W przypadkach gdy zachodzi potrzeba wysłuchania upadłego, syndyka, wierzyciela lub członka rady wierzycieli, nastąpi to, stosownie do okoliczności, bądź przez spisanie protokołu w obecności lub nieobecności innych osób zainteresowanych, bądź przez oświadczenie na piśmie.

Art. 74. Jeżeli syndyk przy wykonywaniu swoich obowiązków uważa za konieczne ustalenie pewnych okoliczności w drodze postępowania dowodowego, składa sędziemu-komisarzowi wniosek o przeprowadzenie dowodu. W razie uwzględnienia wniosku, sędzia-komisarz przeprowadzi postępowanie dowodowe według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 75. Sędzia-komisarz, w razie potrzeby, może zażądać od wierzyciela, na którego wniosek ogłoszona

została upadłość, złożenia zaliczki na koszty dalszego postępowania.

Art. 76. § 1. Postanowienia sędziego-komisarza, jeżeli nie były ogłoszone, doręcza się syndykowi i osobom, których dotyczą.

§ 2. Postanowienia sądu winny być zawsze doręczane, chyba że były wydane na podstawie rozprawy.

§ 3. Postanowień dotyczących ogółu wierzycieli nie doręcza się poszczególnym wierzycielom.

§ 4. Jeśli postępowanie dotyczy upadłości przedsiębiorstwa państwowego, postanowienie doręcza się również organowi założycielskiemu i organowi uprawnionemu do reprezentowania Skarbu Państwa.

§ 5. Postanowienie, od którego służy środek odwoławczy, powinno być jednocześnie z wydaniem uzasadnione na piśmie.

Art. 77. Jeżeli prawo niniejsze inaczej nie stanowi, na postanowienie sędziego-komisarza służy w terminie tygodniowym zażalenie do sądu rejonowego prowadzącego postępowanie, który rozstrzyga po wysłuchaniu, w razie potrzeby, syndyka, członków rady wierzycieli, upadłego oraz zainteresowanego wierzyciela.

Art. 78. Jeżeli prawo niniejsze nie stanowi inaczej, na postanowienie sądu nie służy zażalenie.

Art. 79. Termin do wniesienia środka odwoławczego biegnie od ogłoszenia lub doręczenia postanowienia. Dla wierzycieli, którym postanowienie nie zostało ogłoszone, termin ten biegnie od daty obwieszczenia sentencji postanowienia, a jeżeli prawo niniejsze obwieszczenia nie wymaga — od dnia wyłożenia postanowienia w sekretariacie sądu.

Art. 80. Skargi na czynności komornika i notariusza w toku postępowania wnosi się w terminie tygodniowym od daty zakończenia czynności.

Art. 81. § 1. Obwieszczenia przewidziane w prawie niniejszym wywieszane będą w budynku sądowym oraz umieszczane co najmniej w jednym dzienniku poczytnym.

§ 2. Na wniosek syndyka sędzia-komisarz może zarządzić umieszczenie obwieszczenia także w innych dziennikach krajowych i zagranicznych.

§ 3. Na żądanie upadłego lub wierzyciela obwieszczenie umieszczone będzie na ich koszt w dziennikach przez nich wskazanych.

Art. 82. § 1. Zabezpieczenie w przypadkach, gdy prawo niniejsze je przewiduje, polegać będzie na złożeniu do depozytu sądowego odpowiedniej sumy w gotowości, w papierach wartościowych lub w książeczkach wkładowych instytucji, w których według obowiązujących przepisów wolno umieszczać fundusze osób małoletnich.

§ 2. O wydaniu sumy złożonej tytułem zabezpieczenia rozstrzyga sędzia-komisarz po wysłuchaniu syndyka i osób zainteresowanych.

§ 3. Przepisów paragrafów poprzedzających nie stosuje się do zabezpieczeń wykonania układu.

Art. 83. § 1. Sumy pieniężne, należące do masy upadłości, winny być złożone do depozytu sądowego, jeżeli nie mają być niezwłocznie wydane.

§ 2. Sędzia-komisarz zarządzi umieszczenie złożonej do depozytu sumy na oprocentowanie, gdy uzna to za właściwe ze względu na wysokość sumy i na czas, w ciągu którego ma być zatrzymana.

Art. 84. Akta sądowe będą dostępne dla uczestniczących w postępowaniu oraz dla każdego, kto potrzebę ich przejrzania dostatecznie w sekretariacie sądu usprawiedliwi. Osoby te mogą sporządzać i otrzymywać z akt odpisy i wyciągi.

Art. 85. Przepisy o prawach i obowiązkach upadłego stosuje się odpowiednio do współników odpowiadających za zobowiązania spółki bez ograniczenia, do reprezentantów osoby prawnej i do likwidatorów spółki lub osoby prawnej. Do osób tych stosuje się także przepisy o środkach przymusu wobec upadłego; środki te mogą być zastosowane do wszystkich lub do niektórych z tych osób.

Art. 86. § 1. Wierzycielowi nie służy prawo do zwrotu kosztów czynności podjętych przez niego w postępowaniu upadłościowym. Będzie mu jednak, gdy fundusze masy wystarczają, zwrócona zaliczka na koszty postępowania, którą złożył na żądanie sądu lub sędziego-komisarza.

§ 2. Masa również nie może żądać od wierzyciela zwrotu kosztów poniesionych z powodu czynności podjętych przez wierzyciela w postępowaniu upadłościowym.

Rozdział II

Sędzia-komisarz

Art. 87. § 1. Sędzia-komisarz kieruje tokiem postępowania, ma nadzór nad czynnościami syndyka i oznacza czynności, których syndykowi nie wolno wykonywać bez szczególnego jego zezwolenia albo bez zgody rady wierzycieli.

§ 2. Nadto pełni sędzia-komisarz inne czynności, przekazane mu przez niniejsze prawo.

Art. 88. Sędzia-komisarz rozstrzyga skargi na czynności komornika i notariusza w postępowaniu upadłościowym. Na postanowienie sędziego-komisarza nie ma zażalenia.

Art. 89. § 1. Sędzia-komisarz w zakresie swego działania ma prawa i obowiązki sądu i przewodniczącego.

§ 2. Wszelkie urzędy i instytucje publiczne obowiązane są udzielać pomocy sędziemu-komisarzowi w wykonywaniu jego obowiązków.

Rozdział III

Syndyk

Oddział I

Przepisy ogólne

Art. 90. Syndyk obejmuje z samego prawa majątek upadłego, zarządza tym majątkiem i przeprowadza jego likwidację.

Art. 91. § 1. Sędzia-komisarz na wniosek syndyka może wyznaczyć osoby, którym zleci zarząd części majątku upadłego, stanowiącej odrębną całość gospodarczą. Na postanowienie sędziego-komisarza nie ma zażalenia.

§ 2. Zarządca odrębnego majątku sprawuje swoje czynności pod nadzorem syndyka i winien stosować się do jego poleceń.

Art. 92. Przed przystąpieniem do czynności syndyk i zarządca odrębnego majątku składają wobec sędziego-komisarza przyrzeczenie sumiennego wykonywania obowiązków.

Art. 93. Na wniosek syndyka sędzia-komisarz może wyznaczyć zastępcę syndyka lub zarządcy odrębnego majątku, jeżeli będzie to potrzebne, zwłaszcza gdy mają być dokonane czynności w innym okręgu sądowym. Na postanowienie sędziego-komisarza nie ma zażalenia.

Art. 94. Wprowadzenie syndyka lub zarządcy w posiadanie majątku upadłego dokonane będzie w razie potrzeby przez komornika na podstawie postanowienia o wyznaczeniu syndyka lub zarządcy.

Art. 95. Syndyk obowiązany jest podjąć odpowiednie czynności celem ujawnienia postanowienia o ogłoszeniu upadłości w księgach wieczystych oraz w innych księgach i rejestrach, do których wpisany jest majątek upadłego.

Art. 96. § 1. Syndyk zawiadomi o upadłości izbę skarbową, Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz tych wierzycieli, których adres jest znany.

§ 2. Syndyk obowiązany jest zawiadomić urzędy kolejowe, portowe, pocztowe i telegraficzne o ogłoszeniu upadłości. Urzędy te korespondencję i wszelkie przesyłki, adresowane do upadłego, doręczają będą syndykowi albo, stosownie do jego żądania, zarządcy odrębnego majątku. Upadłemu służy prawo przeglądania korespondencji. Syndyk wyda upadłemu korespondencję i przesyłki, które nie dotyczą majątku masy upadłości lub których zatrzymanie nie jest potrzebne ze względu na zawarte w nich wiadomości.

§ 3. Syndyk zawiadomi o upadłości banki i instytucje, w których dłużnik ma schowki albo złożone pieniądze lub inny majątek.

Art. 97. § 1. Syndyk może żądać potrzebnych wiadomości, dotyczących majątku upadłego, od urzędów, instytucji i osób, mających te wiadomości.

§ 2. Syndyk może korzystać z pomocy innych osób w zakresie ich zawodowej specjalności.

Art. 98. Syndyk z zezwolenia sędziego-komisarza może przyjąć upadłego do pracy za wynagrodzeniem przy prowadzeniu przedsiębiorstwa.

Art. 99. § 1. Syndyk składa sędziemu-komisarzowi w terminach przez niego wyznaczonych, przynajmniej co trzy miesiące, sprawozdanie ze swych czynności oraz sprawozdanie rachunkowe należycie usprawiedliwione.

§ 2. Zarządca odrębnego majątku składa takie sprawozdania syndykowi w terminach przez niego wyznaczonych,

syndyk zaś sprawozdania te wraz ze swoim sprawozdaniem składa sędziemu-komisarzowi.

§ 3. Po ukończeniu czynności syndyk i zarządca składają sprawozdanie ostateczne.

§ 4. Sprawozdania rozpoznaje sędzia-komisarz po wysłuchaniu w miarę potrzeby i możliwości syndyka, zarządcy, upadłego i członków rady wierzycieli.

§ 5. Sprawozdanie rachunkowe sędzia-komisarz zatwierdza lub odpowiednio prostuje.

Art. 100. Sędzia-komisarz może syndyka i zarządcę, zaniedbujących swoje obowiązki, upomnieć, a gdyby to nie odniosło skutku, nałożyć na nich grzywnę do trzystu tysięcy złotych, która może być potrącona z wynagrodzenia.

Art. 101. § 1. Jeżeli syndyk nie pełni należycie swoich obowiązków, sąd może na jego miejsce wyznaczyć innego syndyka.

§ 2. Sędzia-komisarz może usunąć zarządcę odrębnego majątku, jeżeli zarządca nie pełni należycie swoich obowiązków.

§ 3. W przypadkach przewidzianych w paragrafach poprzedzających nie ma zażalenia.

Art. 102. Syndyk i zarządca odpowiadają za szkodę wyrządzoną niesumiennym pełnieniem obowiązków.

Oddział 2

Opieczętowanie i spis inwentarza

Art. 103. § 1. Według własnego uznania albo na zarządzenie sędziego-komisarza syndyk przystąpi do opieczętowania całego lub części majątku upadłego. Opieczętowanie dokonane będzie przez komornika lub notariusza.

§ 2. Ruchomości znajdujące się we władaniu osoby trzeciej mogą być opieczętowane tylko wówczas, gdy osoba ta wyrazi na to zgodzi.

Art. 104. Pieczęcie będą zdjęte przez syndyka przy sporządzeniu spisu inwentarza albo na zarządzenie sędziego komisarza.

Art. 105. § 1. Syndyk w najkrótszym czasie sporządzi inwentarz majątku masy upadłości i dokona jego oszacowania.

§ 2. Inwentarz spisany będzie przez syndyka albo na jego żądanie przez komornika lub notariusza. O terminie spisania inwentarza należy zawiadomić upadłego i członków rady wierzycieli; mogą oni być obecni przy tej czynności.

§ 3. Do spisu inwentarza syndyk dołączy uwagi co do stanu majątku i co do możliwości jego likwidacji.

Art. 106. Przymusowe otwarcie zamkniętych pomieszczeń i schowków, przeszukanie rzeczy upadłego, jego mieszkania i schowków lub przeszukanie odzieży, którą upadły ma na sobie, dokonane będzie przez komornika na żądanie syndyka.

Art. 107. Osoba, która ma w swoim władaniu rzeczy upadłego, chociażby z mocy prawa zastawu, prawa za-

trzymania lub na podstawie innego tytułu, obowiązana jest zawiadomić o tym syndyka oraz na żądanie syndyka, komornika lub notariusza okazać je celem oszacowania i wciągnięcia do spisu inwentarza.

Art. 108. Na podstawie spisu inwentarza, innych dokumentów oraz oszacowania syndyk sporządzi bilans lub sprostuje bilans złożony przez upadłego

Art. 109. Spis inwentarza i bilans syndyk przedstawi sędziemu-komisarzowi. Jeżeli nie będzie można tego uczynić w ciągu miesiąca od daty ogłoszenia upadłości, syndyk złoży sędziemu-komisarzowi w tym terminie ogólne sprawozdanie o stanie masy upadłości i o możliwości zaspokojenia wierzycieli. Złożenie sprawozdania nie zwalnia syndyka od obowiązku złożenia następnego spisu inwentarza i bilansu.

Oddział 3

Likwidacja majątku masy upadłości

Art. 110. § 1. Po spisaniu inwentarza i sporządzeniu bilansu albo po złożeniu sprawozdania syndyk przeprowadza likwidację majątku masy upadłości.

§ 2. Sędzia-komisarz może wstrzymać likwidację do czasu uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości, jak również w razie wniesienia przez upadłego podania o dopuszczenie do zawarcia układu z wierzycielami. W przypadku dopuszczenia do układu sędzia-komisarz na żądanie upadłego wstrzyma likwidację.

Art. 111. Przed rozpoczęciem likwidacji syndyk może sprzedać ruchomości, o ile to jest potrzebne na zaspokojenie kosztów postępowania. Ponadto syndyk może sprzedać ruchomości, które ulegają szybkiemu zepsuciu lub które wskutek opóźnienia sprzedaży straciłyby znacznie na wartości albo których przechowanie pociąga za sobą koszty zbyt wielkie w stosunku do ich wartości.

Art. 112. Likwidacja następuje przez sprzedaż ruchomości i nieruchomości, przez ściąganie wierzytelności od dłużników upadłego i realizowanie innych jego praw majątkowych, wchodzących w skład masy upadłości.

Art. 113. § 1. Przedsiębiorstwo upadłego winno być, jeżeli to będzie możliwe, sprzedane jako całość. W tym przypadku nabywca będzie mógł używać firmy upadłego, w której mieści się jego nazwisko, tylko za zezwoleniem upadłego

§ 2. Nabywca przedsiębiorstwa nie odpowiada za długi upadłego

§ 3. Przed sprzedażą przedsiębiorstwa państwowego lub jego zakładu syndyk wysłucha wniosków rady pracowniczej, organu założycielskiego i organu uprawnionego do reprezentowania Skarbu Państwa

Art. 114. Na prowadzenie przedsiębiorstwa upadłego dłużej niż w ciągu trzech miesięcy od daty ogłoszenia upadłości oraz na wydzierżawienie przedsiębiorstwa albo nieruchomości przeznaczonej do jego prowadzenia syndyk winien uprzednio uzyskać zezwolenie sądu. Jeżeli zezwolenie dotyczy przedsiębiorstwa państwowego, sąd przed wydaniem postanowienia wysłucha wniosków rady pracowniczej, organu założycielskiego i organu uprawnionego do reprezentowania Skarbu Państwa

Art. 115. § 1. Sprzedaż ruchomości dokonana będzie bądź za zezwoleniem sędziego-komisarza z wolnej ręki przez syndyka, bądź w drodze licytacji publicznej. Licytacja przeprowadzona będzie na żądanie syndyka przez komornika lub notariusza.

§ 2. Jeżeli przedmiot sprzedaży dopuszczony jest do obrotu giełdowego, sprzedaż może być dokonana także przez przysięgłego maklera giełdowego.

§ 3. Przedmioty mające cenę targową lub giełdową sprzedane będą z wolnej ręki po kursie dziennym, w drodze zaś licytacji publicznej — tylko wówczas, gdy sprzedaż z wolnej ręki nie dało się skutecznici.

Art. 116. § 1. Sprzedaż ruchomości przez licytację publiczną odbędzie się w jednym terminie bez oszacowania, przy czym nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

§ 2. Tryb dokonywania licytacji określi bliżej rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości wydane w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Finansów.

Art. 117. § 1. Osoby, które mają w swoim władaniu rzeczy wchodzące w skład masy upadłości z tytułu prawa zastawu lub zatrzymania, obowiązane będą do przeprowadzenia sprzedaży tych rzeczy w drodze prawem przepisanej. Termin, w ciągu którego ta sprzedaż winna być przeprowadzona, wyznaczy sędzia-komisarz na wniosek syndyka.

§ 2. Jeżeli w wyznaczonym terminie sprzedaż nie będzie dokonana lub nie będzie możliwa, syndyk może żądać wydania tych rzeczy celem sprzedaży w drodze licytacji publicznej. Przez wydanie rzeczy prawa wierzyciela, wynikające z prawa zastawu lub zatrzymania, nie będą naruszone.

§ 3. O miejscu i terminie sprzedaży należy zawiadomić osoby, którym służy prawo zastawu lub zatrzymania, chyba że zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Art. 118. § 1. Nieruchomość, handlowy statek morski lub statek żeglugi śródlądowej, wpisane do rejestru statków, będą sprzedane przez licytację publiczną według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji; jednak za zezwoleniem rady wierzycieli mogą być sprzedane z wolnej ręki.

§ 2. Z osiągniętej ceny zaspokojone będą według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego należności korzystające z pierwszeństwa przed wierzytelnościami i prawami, zabezpieczonymi hipotecznie, a następnie te wierzytelności i prawa wraz z objętymi wpisem przy kapitale odsetkami za ostatnie dwa lata przed licytacją i kosztami procesu w wysokości nie przewyższającej dziesiątej części kapitału. Pozostała reszta dołączona będzie do masy celem podziału według przepisów prawa niniejszego o podziale funduszu masy.

Art. 119. Gdy stosownie do przepisów artykułu poprzedzającego majątek ma być sprzedany według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, do zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania lub do przyłączenia się do wszczętego postępowania egzekucyjnego uprawniony jest syndyk na podstawie postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

Art. 120. § 1. Sprzedaż dokonana w postępowaniu upadłościowym ma te same skutki prawne, jakie ma sprzedaż w postępowaniu egzekucyjnym.

§ 2. Sprzedaż jednak z wolnej ręki nie narusza zabezpieczonych na rzecz osób trzecich praw na nieruchomości, handlowym statku morskim lub statku żeglugi śródlądowej, wpisanym do rejestru statków.

§ 3. Nabywca nieruchomości sprzedanej z wolnej ręki odpowiada za należności podatkowe z nieruchomości stosownie do przepisów podatkowych.

Art. 121. Na wniosek syndyka, przyjęty uprzednio przez radę wierzycieli, zgromadzenie wierzycieli większością, reprezentującą trzy czwarte ogólnej sumy wierzytelności, może wyłączyć z masy upadłości wierzytelności i prawa wątpliwe co do istnienia lub możliwości realizacji. Tymi wierzytelnościami i prawami upadły może dowolnie rozporządzać.

Oddział 4

Wynagrodzenie

Art. 122. § 1. Syndyk i zarządca odrębnego majątku mają prawo do wynagrodzenia, które na przedstawienie sędziego-komisarza oznaczy sąd stosownie do poniesionych przez nich trudów, oraz prawo do zwrotu wydatków, które wyłożyli z powodu swoich czynności.

§ 2. Wynagrodzenie oraz zwrot wydatków sąd przyzna po złożeniu przez syndyka i zarządcę sprawozdania ostatecznego albo w miarę dokonanych czynności. Na postanowienie co do wynagrodzenia służy zażalenie.

Art. 123. Sąd może na poczet wynagrodzenia przyznawać syndykowi i zarządcy zaliczki w miarę dokonanych czynności.

Art. 124. Postanowienie co do wynagrodzenia i zwrotu wydatków sąd wydaje po wysłuchaniu syndyka, rady wierzycieli i upadłego, a także po wysłuchaniu zarządcy odrębnego majątku, gdy jemu ma być przyznane wynagrodzenie lub zwrot wydatków.

Art. 125. Syndyk i zarządca tracą prawo do wynagrodzenia i do zwrotu wydatków z funduszu masy, jeżeli nie zażądają ich przed upływem terminu do zarzutów przeciwko planowi ostatniego podziału.

Rozdział IV

Rada wierzycieli

Art. 126. § 1. Sędzia-komisarz ustanowi radę wierzycieli, jeżeli uzna to za potrzebne.

§ 2. Na wniosek wierzycieli mających przynajmniej piątą część ogólnej sumy wierzytelności, które zostały uznane lub uprawdopodobnione, sędzia-komisarz obowiązany jest ustanowić radę wierzycieli.

§ 3. Rada składa się z trzech lub pięciu członków oraz jednego lub dwóch zastępców, wyznaczonych przez sędziego-komisarza. Sędzia-komisarz może wyznaczonych człon-

ków odwołać, jeżeli nie pełnią należycie obowiązków, i wyznaczyć innych. Na postanowienie sędziego-komisarza nie ma zażalenia.

Art. 127. § 1. Członków rady i ich zastępców sędziego-komisarza powołuje spośród wierzycieli upadłego, których wiarygodność została uznana albo uprawdopodobniona. Jeżeli wierzycielem jest osoba prawna, sędziego-komisarza może powołać jednego z reprezentantów tej osoby.

§ 2. Wierzyciel może nie przyjąć obowiązków członka rady lub zastępcy.

Art. 128. § 1. Wierzyciele mający przynajmniej piątą część ogólnej sumy wiarygodności, które zostały uznane lub uprawdopodobnione, mogą zgłosić wniosek o zmianę składu rady wierzycieli.

§ 2. Wniosek taki sędziego-komisarza albo uwzględni, albo przedstawi zgromadzeniu wierzycieli. Jeżeli na zgromadzeniu za wnioskiem wypowiedzą się wierzyciele mający przynajmniej cztery piąte ogólnej sumy wiarygodności uznanych lub uprawdopodobnionych, sędziego-komisarza obowiązany jest zmienić skład rady stosownie do uchwały zgromadzenia.

Art. 129. Członkowie rady wierzycieli pełnią swoje obowiązki osobiście.

Art. 130. § 1. Rada wierzycieli służy pomocą syndykowi, kontroluje jego czynności, bada stan funduszków masy, udziela zezwolenia na czynności, które mogą być dokonane tylko za zezwoleniem rady, oraz opiniuje w innych sprawach, jeżeli tego zażąda syndyk.

§ 2. Każdy z członków rady wierzycieli, jak również cała rada ma prawo przedstawiać sędziemu-komisarzowi swoje uwagi o działalności syndyka.

§ 3. Rada wierzycieli może żądać od syndyka wyjaśnień oraz ma prawo badania ksiąg i dokumentów dotyczących upadłości.

§ 4. Z czynności dotyczących kontroli działalności syndyka i badania stanu funduszków masy rada obowiązana jest składać sprawozdania sędziemu-komisarzowi; z innych czynności składa sprawozdanie na żądanie sędziego-komisarza.

Art. 131. § 1. Nie mogą być dokonywane przez syndyka bez zezwolenia rady wierzycieli następujące czynności:

- 1) dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa, o ile ma trwać nie dłużej niż trzy miesiące od daty ogłoszenia upadłości;
- 2) pozostawienie upadłego w mieszkaniu, które zajmuje w nieruchomości wchodzącej w skład masy upadłości;
- 3) udzielanie upadłemu i jego rodzinie wsparcia oraz zaprzestanie dalszego wspierania;
- 4) sprzedaż z wolnej ręki nieruchomości, handlowego statku morskiego lub statku żeglugi śródlądowej, wpisanych do rejestru statków;
- 5) sprzedaż praw i wiarygodności;
- 6) zaciąganie pożyczek;
- 7) przyjęcie lub zrzeczenie się spadku stosownie do przepisów niniejszego prawa;

8) wykonanie umowy wzajemnej, zawartej przez upadłego, albo odstąpienie od takiej umowy;

9) wykup rzeczy znajdujących się we władaniu osoby trzeciej z tytułu zastawu lub prawa zatrzymania;

10) uznanie, zrzeczenie się i zawarcie ugody co do roszczeń spornych oraz poddanie sporu rozstrzygnięciu sądu polubownego.

§ 2. Jeżeli czynność musi być dokonana niezwłocznie i dotyczy wartości nie przewyższającej pięciuset tysięcy złotych, syndyk może ją wykonać bez zezwolenia rady.

§ 3. Na żądanie osoby zawierającej z syndykiem umowę, sędziego-komisarza stwierdzi, iż zezwolenie rady wierzycieli zostało udzielone albo że wolno syndykowi zawrzeć umowę bez zezwolenia rady.

Art. 132. Jeżeli rada wierzycieli nie wykona swego obowiązku w terminie wyznaczonym przez sędziego-komisarza, czynność jej będzie dopełniona przez sędziego-komisarza.

Art. 133. Kontrolę czynności syndyka i badanie stanu funduszków masy rada może sprawować przez poszczególnych swoich członków, których do tego upoważni.

Art. 134. § 1. Posiedzenie rady wierzycieli zwołuje syndyk, zawiadamiając członków o terminie i miejscu posiedzenia listami poleconymi. Na posiedzeniu syndyk przewodniczy, lecz nie głosuje.

§ 2. W sprawie kontroli działalności syndyka i badania stanu funduszków masy posiedzenie może zwołać najstarszy wiekiem członek rady, który również przewodniczy. Na posiedzenie należy wezwać syndyka.

Art. 135. Radę wierzycieli może również zwołać sędziego-komisarza, który wówczas na posiedzeniu przewodniczy, lecz nie głosuje.

Art. 136. § 1. Uchwały rady wierzycieli zapadają większością głosów.

§ 2. Z posiedzenia rady spisuje się protokół, który podpisują obecni. O odmowie podpisu zaznacza się w protokole.

§ 3. Przewodniczący niezwłocznie po posiedzeniu przesyła odpis protokołu sędziemu-komisarzowi, jak też syndykowi, jeżeli ten nie był obecny na posiedzeniu.

Art. 137. § 1. Sędziego-komisarza może wstrzymać wykonanie uchwały rady wierzycieli, jeżeli uchwała sprzeciwia się prawu, interesowi publicznemu lub interesom wierzycieli. W tym przypadku sędziego-komisarza w ciągu trzech dni przedstawi sprawę sądowi do rozstrzygnięcia.

§ 2. Członkowie rady wierzycieli, syndyk i upadły będą wezwani na posiedzenie, na którym sprawa przez sąd będzie rozstrzygana.

Art. 138. Członkowie rady wierzycieli nie mają prawa do wynagrodzenia za swoje czynności, służy im tylko prawo do zwrotu wydatków koniecznych. Postanowienie co do zwrotu wydatków wydaje sędziego-komisarza po wysłuchaniu członka rady i syndyka. Na postanowienie sędziego-komisarza nie ma zażalenia.

Art. 139. Członkowie rady wierzycieli odpowiadają za szkodę wyrządzoną niesumiennym pełnieniem obowiązków.

Art. 140. Jeżeli rada wierzycieli nie jest ustanowiona, czynności jej należą do sędziego-komisarza.

Rozdział V

Zgromadzenie wierzycieli

Art. 141. Sędzia-komisarz zwołuje zgromadzenie wierzycieli:

- 1) w przypadkach gdy według przepisów prawa niniejszego wymagana jest uchwała zgromadzenia;
- 2) na wniosek przynajmniej dwóch wierzycieli, mających łącznie nie mniej niż trzecią część ogólnej sumy uznanych wierzytelności;
- 3) w innych przypadkach, gdy uzna to za potrzebne.

Art. 142. § 1. Sędzia-komisarz zwołuje zgromadzenie wierzycieli przez obwieszczenie, w którym wskazany będzie termin, miejsce i przedmiot obrad zgromadzenia.

§ 2. Obwieszczenie nastąpi przynajmniej na dwa tygodnie przed terminem zgromadzenia. Odpisy obwieszczenia będą doręczone w tymże czasie syndykowi, członkom rady wierzycieli i upadłemu.

§ 3. W razie odroczenia zgromadzenia sędzia-komisarz poda obecnym do wiadomości nowy termin i miejsce zgromadzenia; obwieszczenie nie będzie dokonane.

Art. 143. Sędzia-komisarz przewodniczy na zgromadzeniu, lecz nie głosuje.

Art. 144. Syndyk, członkowie rady wierzycieli i upadły, wezwany do udzielenia wyjaśnień, obowiązani są stawić się na zgromadzeniu.

Art. 145. § 1. W zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć z prawem głosowania wierzyciele, których wierzytelności zostały uznane.

§ 2. Jeżeli wierzytelność jest zabezpieczona w jakikolwiek sposób, sędzia-komisarz na wniosek wierzyciela i po wysłuchaniu upadłego, jeżeli jest obecny, dopuści wierzyciela do udziału w zgromadzeniu oraz oznaczy sumę, według której będzie obliczany jego głos. Sumę tę oznaczy sędzia-komisarz według tej części wierzytelności, która prawdopodobnie nie będzie zaspokojona z przedmiotu zabezpieczenia.

§ 3. Jeżeli wierzytelność uzależniona jest od warunku zawieszającego albo jeżeli wierzytelność nie została jeszcze uznana, lecz jest uprawdopodobniona, sędzia-komisarz na wniosek wierzyciela i po wysłuchaniu upadłego stosownie do okoliczności również oznaczy sumę, według której będzie obliczony głos tego wierzyciela.

§ 4. Na postanowienie sędziego-komisarza, wydane w myśl paragrafów poprzedzających, nie ma zażalenia.

Art. 146. Wierzyciele mający wierzytelność solidarną lub niepodzielną głosują przez jednego spośród siebie.

Art. 147. Wierzyciel nie ma prawa głosowania na podstawie wierzytelności, którą nabył w drodze przelewu lub indosu po ogłoszeniu upadłości, chyba że przejście wierzytelności nastąpiło wskutek spłacenia przez niego długu, za który odpowiadał osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi, ze stosunku prawnego zawianego przed ogłoszeniem upadłości.

Art. 148. Uchwały zgromadzenia, jeżeli prawo niniejsze inaczej nie stanowi, zapadają, bez względu na liczbę obecnych, większością głosów wierzycieli, mających przynajmniej piątą część ogólnej sumy wierzytelności przypadających uprawnionym do uczestniczenia w tym zgromadzeniu wierzycielom.

Art. 149. § 1. Sędzia-komisarz może wstrzymać wykonanie uchwały zgromadzenia, jeżeli uchwała sprzeciwia się prawu. W tym przypadku sędzia-komisarz w ciągu trzech dni przedstawi sprawę sądowi do rozstrzygnięcia.

§ 2. Członkowie rady wierzycieli, syndyk i upadły będą wezwani na posiedzenie, na którym sprawa przez sąd będzie rozstrzygana. Sąd może wysłuchać także wierzycieli, którzy stawiają się na posiedzeniu.

Rozdział VI

Zgłoszenie i ustalenie wierzytelności

Oddział 1

Zgłoszenie wierzytelności

Art. 150. Każdy wierzyciel upadłego, który chce uczestniczyć w czynnościach postępowania upadłościowego, do udziału w których niezbędne jest ustalenie wierzytelności, winien w terminie oznaczonym zgłosić sędziemu-komisarzowi swoją wierzytelność, chociażby była zabezpieczona hipoteką, zastawem lub w inny sposób albo chociażby nadawała się do potrącenia.

Art. 151. Zgłoszenie winno być dokonane na piśmie. Do pisma zgłaszający winien dołączyć w oryginale lub w uwierzytelnionym odpisie dokumenty usprawiedliwiające zgłoszenie.

Art. 152. § 1. W zgłoszeniu wierzytelności należy wymienić:

- 1) imię, nazwisko i firmę wierzyciela, jego miejsce zamieszkania lub siedzibę;
- 2) wierzytelność wraz z należnościami ubocznymi oraz wartość wierzytelności niepieniężnej;
- 3) dowody wierzytelności;
- 4) kategorię, do której wierzytelność ma być zaliczona;
- 5) zabezpieczenia przywiązane do wierzytelności oraz oświadczenie, w jakiej prawdopodobnie sumie wierzytelność nie będzie zaspokojona z zabezpieczenia, jak również oświadczenie, czy wierzyciel zrzeka się zabezpieczenia w całości lub w części;
- 6) stan sprawy, jeżeli co do wierzytelności toczy się postępowanie sądowe lub administracyjne.

§ 2. Wierzyciel zamieszkały za granicą obowiązany jest obrać sobie w Polsce zamieszkanie dla doręczeń.

Oddział 2

Lista wierzytelności

Art. 153. Po upływie terminu do zgłaszania wierzytelności syndyk sporządzi niezwłocznie projekt listy wierzytelności. Przed sporządzeniem projektu syndyk wezwie upadłego, aby w oznaczonym terminie złożył oświadczenie co do zgłoszonych wierzytelności, a zwłaszcza, czy je uznaje.

Art. 154. § 1. W projekcie listy syndyk zaznaczy w osobnych rubrykach: czy wierzytelność może być uznana, w jakiej sumie i kategorii; czy wierzytelność ma zabezpieczenie; czy zależna jest od warunku; czy wierzycielowi służy prawo potrącenia; w jakim stanie znajduje się postępowanie sądowe lub administracyjne co do zgłoszonej wierzytelności, jej zabezpieczenia lub prawa potrącenia. Poda również w osobnej rubryce uzasadnienie, jeżeli zaprzecza w całości lub w części oświadczeniem zgłaszającego.

§ 2. W osobnej rubryce syndyk przytoczy oświadczenia upadłego i podane przez niego uzasadnienie.

Art. 155. Wierzytelność niepieniężna będzie wciągnięta na listę w sumie wartości z dnia ogłoszenia upadłości.

Art. 156. Jeżeli w dniu ogłoszenia upadłości płatność wierzytelności nie oprocentowanej jeszcze nie nastąpiła, na listę wciągnięta będzie suma zmniejszona o odsetki ustawowe, nie wyższe niż sześć procent, za czas od dnia ogłoszenia upadłości do dnia płatności, i nie więcej niż za dwa lata.

Art. 157. Wierzytelność współdłużnika lub poręczyciela upadłego z tytułu zwrotnego roszczenia będzie wciągnięta na listę w takiej wysokości, w jakiej współdłużnik lub poręczyciel zaspokoił wierzyciela.

Art. 158. § 1. Jako wartość prawa do powtarzających się świadczeń, oznaczonych co do czasu trwania, będzie na listę wciągnięta suma świadczeń za cały czas ich trwania, zmniejszona o odsetki ustawowe, nie wyższe jednak niż sześć procent za czas od dnia ogłoszenia upadłości do dnia płatności każdego przyszłego świadczenia.

§ 2. Prawo takie, służące na czas życia uprawnionego lub innej osoby albo co do czasu trwania ściśle nie oznaczone, wciągnięte będzie na listę w sumie stanowiącej wartość prawa.

§ 3. Jeżeli w umowie o prawo do powtarzających się świadczeń ustalona jest suma wykupu, suma ta wciągnięta będzie jako wartość prawa.

Art. 159. Wierzytelność zabezpieczona hipoteką lub w rejestrze na majątku upadłego położonym za granicą wciągnięta będzie na listę, jeżeli złożony będzie dowód wykreślenia wpisu o zabezpieczeniu.

Art. 160. Wierzytelność w pieniądzach zagranicznych będzie wciągnięta na listę po przeliczeniu na pieniądze krajowe, bez względu na termin płatności, według kursu giełdy warszawskiej w dniu ogłoszenia upadłości, a gdy takiego kursu nie było — według ceny targowej z tej daty.

Art. 161. § 1. Projekt listy wierzytelności syndyk składa sędziemu-komisarzowi.

§ 2. Sędzia-komisarz wzywa syndyka i upadłego na posiedzenie i po ich wysłuchaniu wydaje postanowienie co do uznania lub odmowy uznania w całości lub w części zgłoszonych wierzytelności.

§ 3. Ustaloną w ten sposób listę wierzytelności każdy zainteresowany może przeglądać w sekretariacie sądu, o czym sędzia-komisarz ogłosi przez obwieszczenie. Jeżeli postępowanie dotyczy przedsiębiorstwa państwowego, o ustaleniu listy wierzytelności powiadamia się organ założycielski oraz organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa.

Art. 162. § 1. W ciągu dwóch tygodni od daty obwieszczenia o ustaleniu listy wierzytelności może założyć do sądu sprzeciw: co do uznania wierzytelności — każdy wierzyciel, który zgłosił swoją wierzytelność w trybie i w terminie przepisanych; co do odmowy zaś uznania — ten, komu odmówiono uznania zgłoszonej wierzytelności.

§ 2. W tym samym terminie sprzeciw służy syndykowi i upadłemu, o ile ustalona przez sędziego-komisarza lista nie jest zgodna z ich wnioskami lub oświadczeniami. W razie upadłości przedsiębiorstwa państwowego sprzeciw może zgłosić także organ założycielski oraz organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa.

§ 3. W sprzeciwie należy przytoczyć fakty i dowody na jego uzasadnienie. Sprzeciw nie odpowiadający tym wymaganiom albo sprzeciw spóźniony będzie przez sąd odrzucony.

Art. 163. Jeżeli wierzytelność ustalona jest wyrokiem prawomocnym, sprzeciw może być oparty tylko na zdarzeniach zaszłych po zamknięciu rozprawy w sprawie, w której wyrok był wydany. Zdarzenia te powinny być stwierdzone dowodem na piśmie.

Art. 164. Jeżeli wierzytelność stwierdzona jest tytułem egzekucyjnym, sprzeciw, oparty na tym, że czynność upadłego działana została ze szkodą wierzycieli, może być wniesiony tylko przez syndyka.

Art. 165. § 1. Sąd rozstrzyga sprzeciwy po przeprowadzeniu rozprawy. Na rozprawę będą wezwani: syndyk, upadły, wierzyciel, który założył sprzeciw, oraz wierzyciel, którego wierzytelności sprzeciw dotyczy. Niestawiennictwo tych osób nie wstrzymuje wydania postanowienia.

§ 2. Jeżeli sprzeciw wierzyciela co do uznania wierzytelności został uwzględniony, syndyk zwróci wierzycielowi poniesione przez niego koszty o tyle, o ile wskutek sprzeciwu masa odniosła korzyść. Zwrot kosztów nie należy się wierzycielowi, jeżeli sprzeciw co do uznania tej samej wierzytelności wniósł syndyk.

Art. 166. Wierzyciel może żądać zwrotu dokumentów złożonych na usprawiedliwienie wierzytelności. Sekretarz sądu wydaje dokument z zaznaczeniem na nim, w jakiej sumie wierzytelność została uznana.

Art. 167. § 1. Jeżeli wierzytelność została zgłoszona po upływie terminu wyznaczonego do zgłoszeń, zgłoszenie będzie rozpoznane według przepisów poprzedzających. Koszty jednak tego postępowania ponosi wierzyciel.

§ 2. W tym przypadku czynności już dokonane obowiązują zgłaszającego wierzyciela, a jego uznana wierzytelność

będzie uwzględniona tylko w tych podziałach funduszków masy, które nastąpią po uznaniu.

Art. 168. Sędzia-komisarz uzupełnia listę w miarę zgłoszenia wierzytelności po upływie terminu do zgłoszeń oraz prostuje ją stosownie do prawomocnych orzeczeń.

Art. 169. Odmowa uznania wierzytelności w całości lub w części w trybie przepisów rozdziału niniejszego nie tamuje możliwości jej dochodzenia przeciwko upadłemu po ukończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego.

Art. 170. § 1. Po ukończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego wyciąg z ustalonej listy wierzytelności, zawierający oznaczenie wierzytelności oraz sumy na jej poczet przez wierzyciela otrzymanej, jest tytułem egzekucyjnym przeciwko upadłemu.

§ 2. W ciągu roku jednak od uprawomocnienia się postanowienia o ukończeniu lub umorzeniu postępowania upadły może w drodze powództwa żądać uchylecia mocy obowiązującej tytułu egzekucyjnego, o ile wierzytelności w postępowaniu upadłościowym nie uznał i o ile co do niej nie zapadł jeszcze wyrok prawomocny.

Rozdział VII

Układ upadłego z wierzycielami

Oddział 1

Przepisy ogólne

Art. 171. Po ustaleniu przez sędziego-komisarza listy wierzytelności upadły może zawrzeć układ z wierzycielami nie uprzywilejowanymi.

Art. 172. Jeżeli jest kilku upadłych, każdy z nich może zawrzeć odrębny układ, jego tylko obowiązujący.

Art. 173. Nie będzie dopuszczony do zawarcia układu upadły, który:

- 1) ukrywa się,
- 2) został prawomocnie skazany za przestępstwo na szkodę wierzycieli, pozostające w związku z upadłością.

Art. 174. Układ jest dopuszczalny tylko wtedy, gdy zapewnione jest zaspokojenie wierzycieli uprzywilejowanych i wierzycieli masy upadłości, chyba że zgodzą się oni na zawarcie układu.

Art. 175. § 1. Podanie upadłego o dopuszczenie do zawarcia układu powinno zawierać propozycje układowe i ich uzasadnienie.

§ 2. Propozycje powinny być jednakowe w stosunku do wszystkich wierzycieli, chyba że poszczególny wierzyciel wyraźnie zgodził się na warunki mniej korzystne.

§ 3. W propozycjach upadły może przyznać szczególne korzyści wierzycielom mającym drobne wierzytelności.

Art. 176. § 1. Podanie o dopuszczenie do zawarcia układu w razie upadłości przedsiębiorstwa państwowego mogą złożyć także organ założycielski oraz organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa.

§ 2. Podanie, o którym mowa w § 1, może zawierać żądanie poprzedzenia postępowania układowego publicz-

nym zaproszeniem do składania ofert co do dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa, jego przekształcenia lub wykorzystania jego zdolności wytwórczej. Zgłoszone w tym trybie oferty mogą być rozpatrzone przy zawieraniu układu

Art. 177. Sędzia-komisarz odrzuci podanie, jeżeli nie zawiera ono propozycji układowych, jak również gdy upadły nie może być dopuszczony do zawarcia układu.

Art. 178. Po wysłuchaniu syndyka oraz członków rady wierzycieli sędzia-komisarz może odmówić dopuszczenia do zawarcia układu:

- 1) jeżeli upadły w ciągu ostatnich lat pięciu miał już ogłoszoną upadłość;
- 2) jeżeli upadły już raz zawarł układ w postępowaniu upadłościowym albo układowym;
- 3) jeżeli upadły nie prowadził księgowości, do której był zobowiązany, lub prowadził ją nierzetelnie;
- 4) jeżeli upadły nie złożył w przepisany terminie wniosku o ogłoszenie upadłości;
- 5) jeżeli upadły odmówił współdziałania przy ustaleniu stanu majątku masy upadłości.

Art. 179. Na postanowienie sędziego-komisarza, którym upadły dopuszczony został do zawarcia układu, nie ma zażalenia.

Oddział 2

Zawarcie układu

Art. 180. § 1. Dopuszczając do zawarcia układu, sędzia-komisarz wyznaczy termin zgromadzenia wierzycieli, na które będą wezwani upadły, syndyk i wierzyciele.

§ 2. Zgromadzenie winno się odbyć w ciągu miesiąca od dopuszczenia upadłego do zawarcia układu. Jednocześnie sędzia-komisarz wyznaczy termin, w jakim syndyk obowiązany jest złożyć swoją opinię o propozycjach układowych.

§ 3. Termin zgromadzenia będzie ponadto ogłoszony przez obwieszczenie. W obwieszczeniu należy również podać, że osoby zainteresowane mogą z akt sprawy zapoznać się z propozycjami układowymi i opinią syndyka.

§ 4. Wierzycielom doręczone będą odpisy podania zawierającego propozycje układowe.

Art. 181. § 1. Propozycje układowe mogą być cofnięte aż do rozpoczęcia zgromadzenia wierzycieli, zwołanego dla przyjęcia układu.

§ 2. Do udziału w zgromadzeniu wierzycieli w razie upadłości przedsiębiorstwa państwowego wzywa się także organ założycielski oraz organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa również wtedy, gdy nie składały one podania i propozycji układowych. Ich zgoda jest niezbędna do zawarcia układu.

Art. 182. Jeżeli w propozycjach układowych przewidziane jest zabezpieczenie przez osobę trzecią wykonania układu, upadły winien przed rozpoczęciem zgromadzenia złożyć sędziemu-komisarzowi oświadczenie tej osoby na piśmie, iż w razie zatwierdzenia układu udzieli zabezpieczenia. Podpis osoby przyrzekającej zabezpieczenie winien być uwierzytelniony.

Art. 183. W razie nie usprawiedliwionego niestawienia upadłego lub jego pełnomocnika na zgromadzeniu, sędzia-komisarz może odrzucić podanie o zawarcie układu.

Art. 184. Na zgromadzeniu wierzycieli syndyk składa sprawozdanie, odczytuje propozycje układowe i przedstawia o nich swoją opinię.

Art. 185. § 1. Na zgromadzeniu wierzycieli upadły oraz wierzyciele mogą zgłaszać zmiany i uzupełnienia propozycji układowych.

§ 2. Zmiany i uzupełnienia zgłoszone przez wierzycieli mogą być przedmiotem obrad i głosowania, o ile upadły na nie się zgodzi.

§ 3. Nad zmianami i uzupełnieniami, które dają wierzycielom większe korzyści, obraduje się i głosuje na tym samym zgromadzeniu, w innych przypadkach sędzia-komisarz zwoła ponowne zgromadzenie, które winno się odbyć nie później niż w ciągu miesiąca.

§ 4. W zawiadomieniach o tym zgromadzeniu podana będzie wszystkim wierzycielom treść zmienionych propozycji.

§ 5. Na ponownym zgromadzeniu zmiana ani uzupełnienie propozycji nie są dopuszczalne.

Art. 186. § 1. Układ jest przyjęty, jeżeli za nim wypowie się większość głosujących wierzycieli, mających łącznie nie mniej niż dwie trzecie ogólnej sumy wierzytelności według ustalonej przez sędziego listy.

§ 2. W głosowaniu nad zawarciem układu nie mają prawa brać udziału małżonek upadłego, jego krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny lub powinowaty w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, przysposabiający upadłego lub przez niego przysposobiony oraz, gdy upadłym jest spółka, wspólnik będący wierzycielem. Również nie głosują inni wierzyciele, jeżeli uczestniczą w zgromadzeniu z tytułu wierzytelności nabytych od tych osób po ogłoszeniu upadłości.

Art. 187. § 1. Jeżeli układ nie dojdzie do skutku z powodu braku jednej lub obu wymaganych większości, sędzia-komisarz na wniosek upadłego może stosownie do okoliczności odroczyć zgromadzenie, jednak najdalej na dwa tygodnie. O następnym terminie zgromadzenia sędzia-komisarz ogłosi na zgromadzeniu.

§ 2. Oddany poprzednio głos wierzyciela, który nie stał się na zgromadzenie, zachowuje moc przy obliczaniu wyników głosowania.

Art. 188. § 1. Osnowa układu będzie wciągnięta do protokołu. W protokole należy wymienić wierzycieli głosujących za układem i przeciwko układowi.

§ 2. Protokół podpisują sędzia-komisarz i protokolant.

Art. 189. Jeżeli nie doszło do zawarcia układu, upadły nie jest pozbawiony prawa zgłaszania nowych propozycji układowych, sędzia-komisarz jednak po wysłuchaniu syndyka i rady wierzycieli może odmówić ponownego dopuszczenia do układu.

Oddział 3

Zatwierdzenie układu

Art. 190. § 1. Układ przyjęty przez zgromadzenie wierzycieli wymaga zatwierdzenia sądu. Sąd rozstrzyga po wysłuchaniu osób, których wyjaśnienia uzna za potrzebne

§ 2. Jeżeli jednak którykolwiek z wierzycieli zgłosił na zgromadzeniu lub w ciągu tygodnia po zgromadzeniu zarzuty przeciwko układowi, będzie wyznaczona rozprawa. Na rozprawę należy wezwać wierzyciela, który zgłosił zarzuty, oraz syndyka i upadłego, a w razie upadłości przedsiębiorstwa państwowego — także organ założycielski oraz organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa.

Art. 191. Sąd odmówi zatwierdzenia układu:

- 1) jeżeli układ był niedopuszczalny w myśl przepisów niniejszego prawa;
- 2) jeżeli zwołanie zgromadzenia wierzycieli lub głosowanie odbyło się wbrew przepisom prawa niniejszego, o ile uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik głosowania;
- 3) jeżeli układ sprzeciwia się dobrem obyczajom lub porządkowi publicznemu.

Art. 192. Jeżeli warunki układu są zbyt krzywdzące dla wierzycieli, którzy głosowali przeciwko układowi, sąd może na skutek zarzutów choćby jednego z tych wierzycieli odmówić zatwierdzenia układu.

Art. 193. Na postanowienie zatwierdzające układ i postanowienie odmawiające jego zatwierdzenia służy rewizja.

Oddział 4

Skutki układu

Art. 194. § 1. Układ obowiązuje wierzycieli, których tytuły pochodzą od upadłego z czasu przed datą ogłoszenia upadłości, bez względu na to, czy swe wierzytelności zgłosili do masy upadłości.

§ 2. Układ nie narusza praw wierzyciela w stosunku do współdłużnika i poręczyciela upadłego, ani praw wynikających z zastawu, prawa zatrzymania, ani też praw zabezpieczonych wpisem w księgach wieczystych oraz w innych księgach i rejestrach.

Art. 195. Z zabezpieczeń udzielonych przez osoby trzecie na pewność wykonania układu nie będą mogli korzystać wierzyciele, którzy przed zawarciem układu wierzytelności swych do masy upadłości nie zgłosili.

Art. 196. Po uprawomocnieniu się postanowienia zatwierdzającego układ oraz po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu zobowiązań masy upadłości i wierzytelności uprzywilejowanych, sąd wyda postanowienie o ukończeniu postępowania upadłościowego.

Art. 197. § 1. Wyciąg z listy wierzytelności, łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ, jest tytułem egzekucyjnym przeciwko upadłemu. Jest również tytułem egzekucyjnym przeciwko temu, kto dał zabezpieczenie wykonania układu, jeżeli złożony został w sądzie dokument stwierdzający danie zabezpieczenia.

§ 2. Nie dotyczy to wierzytelności zaprzeczonych przez upadłego.

Oddział 5

Uchylenie układu

Art. 198. § 1. Jeżeli po zawarciu układu upadły został prawomocnie skazany za przestępstwo polegające na tym, że przed układem w celu pokrzywdzenia wierzycieli ukrywał przedmioty majątkowe albo zaciągnął pozorne zobowiązania lub zawarł inne pozorne umowy, że udzielił lub obiecał udzielić wierzycielowi korzyści majątkowej za działanie na szkodę innych wierzycieli w czasie postępowania upadłościowego albo że prowadził księgowość w sposób niezgodny z prawdą, uszkadzał, ukrywał, przerabiał lub podrabiał księgi lub dokumenty handlowe — sąd na wniosek wierzycieli, mających łącznie przynajmniej czwartą część ogólnej sumy wierzytelności uznanych, po przeprowadzeniu rozprawy uchyli układ. W tym przypadku sąd wznowi postępowanie upadłościowe, jeżeli istnieje dostateczny majątek upadłego lub jeżeli wierzyciele złożą oznaczoną przez sąd zaliczkę na koszty postępowania. Wniosek o uchylenie układu będzie odrzucony, jeżeli zgłoszony został po upływie dwóch lat od daty prawomocnego zatwierdzenia układu.

§ 2. Jeżeli upadły nie wykonywa wynikających z układu zobowiązań, sąd na wniosek wierzyciela, po przeprowadzeniu rozprawy, może uchylić układ ze skutkami wskazanymi w paragrafie poprzedzającym. Na postanowienie oddalające wniosek wierzyciela nie ma środka odwoławczego.

§ 3. Na rozprawę, w przypadkach przewidzianych w paragrafach poprzedzających, wezwani będą upadły i wierzyciele zgłaszający wniosek. Będą dopuszczeni do rozprawy także inni wierzyciele, którzy stawią się bez wezwania.

§ 4. Postanowienie o uchyleniu układu będzie ogłoszone przez obwieszczenie. Na postanowienie to służy zażalenie.

Art. 199. Uchylenie układu z innych przyczyn niż wskazane w artykule poprzedzającym jest niedopuszczalne.

Art. 200. § 1. W razie uchylenia układu, wypłacone na jego podstawie sumy nie będą zwrócone, a dotychczasowi wierzyciele uczestniczą we wznowionym postępowaniu z taką częścią swych pierwotnych wierzytelności, jaka odpowiada nie spłaconej części należności ustalonej układem.

§ 2. Zabezpieczenia dane na pewność wykonania układu pozostają w mocy, chyba że z warunków zabezpieczenia co innego wynika.

§ 3. Przepisy te stosuje się odpowiednio, jeżeli ogłoszono upadłość przed wykonaniem układu zawartego w postępowaniu układowym lub w poprzednim postępowaniu upadłościowym.

Art. 201. § 1. W postępowaniu wznowionym po uchyleniu układu wierzyciele późniejsi mogą również uczestniczyć, nie mają jednak prawa do zaspokojenia z zabezpieczeń ustanowionych w układzie dla zobowiązań z niego wynikających.

§ 2. Dokonane w poprzednim postępowaniu czynności będą powtórzone w miarę potrzeby.

Art. 202. Jeżeli upadły udzielił niektórym wierzycielom korzyści większych niż przewidziane w układzie, każdy

wierzyciel w ciągu dwóch lat od daty prawomocnego zatwierdzenia układu może w drodze powództwa żądać solidarnie od upadłego i wierzyciela, który osiągnął niedozwoloną korzyść, uiszczenia sumy, o jaką w układzie zmniejszona została wierzytelność żądającego. Wierzyciel, który osiągnął niedozwoloną korzyść, odpowiada tylko do wysokości tej korzyści.

Rozdział VIII

Podział funduszków masy

Art. 203. § 1. Po ustaleniu przez sędziego-komisarza listy wierzytelności będzie dokonany podział funduszków masy jednorazowo lub kilkakrotnie w miarę likwidacji majątku masy.

§ 2. Sumy przypadające na zaspokojenie wierzytelności, co do których wniesiony był sprzeciw, pozostawione będą w depozycie sądowym do czasu rozstrzygnięcia sprzeciwu.

Art. 204. § 1. Należności ulegające zaspokojeniu z masy upadłości będą uiszczone w następującej kolejności:

- 1) koszty postępowania upadłościowego oraz koszty postępowania układowego poprzedzającego ogłoszenie upadłości; wydatki połączone z zarządem i likwidacją masy upadłości, nie wyłączając podatków i innych danin publicznych, wsparcia dla upadłego i jego rodziny, oraz ciężące na nim należności alimentacyjne, a także należności za pracę i renty z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci, jak również koszty ostatniej choroby i zwykłego pogrzebu upadłego;
- 2) należności powstałe wskutek czynności syndyka lub zarządcy odrębnego majątku; należności z zawartych przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości umów wzajemnych, których wykonania zażądał syndyk; należności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia masy; należności, które powstały z czynności upadłego dokonanych za zgodą nadzorca sądowego lub z czynności tego nadzorca w czasie postępowania układowego, ukończonego lub umorzonego w okresie trzech miesięcy przed ogłoszeniem upadłości;
- 3) podatki i inne daniny publiczne, należne za ostatnie dwa lata przed datą ogłoszenia upadłości wraz ze wszystkimi dodatkami, wszelkimi odsetkami i kosztami egzekucji;
- 4) należności instytucji ubezpieczeń społecznych, powstałe z tytułu ubezpieczenia pracowników — za rok ostatni przed datą ogłoszenia upadłości;
- 5) koszty ostatniej choroby i niezbytelnego pogrzebu upadłego, zmarłego na sześć miesięcy przed datą ogłoszenia upadłości;
- 6) inne wierzytelności wraz z odsetkami za ostatni rok przed datą ogłoszenia upadłości, z odszkodowaniem umownym, kosztami procesu i egzekucji;
- 7) odsetki, nie zaspokojone w powyższych kategoriach, przy tym w kolejności, w jakiej winien być zaspokojony kapitał;
- 8) kary, grzywny sądowe, administracyjne i skarbowe;
- 9) należności z tytułu darowizn i zapisów.

§ 2. Należności wymienione w kategoriach 1—5 są wierzytelnościami uprzywilejowanymi.

§ 3. Wierzytelność nabyta w drodze przelewu lub indosu po ogłoszeniu upadłości będzie zaspokojona w kategorii szóstej, o ile nie ulega uiszczeniu w kategorii dalszej.

Art. 205. Należności pierwszej i drugiej kategorii będą zaspokajane przez syndyka w miarę wpływania potrzebnych sum do masy; o ile w ten sposób nie będą uiszczone, zaspokojone zostaną w drodze podziału.

Art. 206. Jeżeli suma przeznaczona do podziału nie wystarcza na zaspokojenie w całości wszystkich należności, należności dalszej kategorii będą uiszczone dopiero po zupełnym zaspokojeniu należności poprzedzającej kategorii, a gdy majątek nie wystarcza na pokrycie w całości wszystkich należności tej samej kategorii, należności te będą zaspokojone stosunkowo do wysokości każdej z nich.

Art. 207. § 1. Syndyk sporządzi i złoży sędziemu-komisarzowi plan podziału i w planie tym:

- 1) ustali sumę podlegającą podziałowi;
- 2) wymieni wierzytelności i prawa osób uczestniczących w podziale;
- 3) oznaczy sumę, jaka każdemu z uczestników przypada z podziału;
- 4) wskaże, które sumy mają być wypłacone, a które i z jakich przyczyn pozostawione w depozycie sądowym.

§ 2. Sędzia-komisarz w razie potrzeby wprowadza do planu zmiany lub uzupełnienia.

Art. 208. Wierzytelność zabezpieczoną hipoteką, w rejestrze, zastawem lub prawem zatrzymania umieścić należy w podziale jedynie w sumie, w jakiej nie została zaspokojona z przedmiotu zabezpieczenia, chyba że wierzyciel zrzekł się zaspokojenia z tego przedmiotu.

Art. 209. § 1. Sędzia-komisarz zawiadomi syndyka, upadłego i wierzycieli oraz ogłosi przez obwieszczenie, że mogą plan podziału przeglądać w sekretariacie sądu i w ciągu dwóch tygodni od daty obwieszczenia wnieść przeciwko planowi zarzuty.

§ 2. O sporządzeniu planu podziału majątku przedsiębiorstwa państwowego zawiadamia się organ założycielski i organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa.

Art. 210. Jeżeli zarzutów nie wniesiono, sędzia-komisarz plan podziału zatwierdzi, po czym plan będzie wykonany.

Art. 211. § 1. Jeżeli zarzuty wniesiono, sędzia-komisarz wyda postanowienie po wezwaniu na posiedzenie wierzycieli, którzy wnieśli zarzuty, syndyka, upadłego i tych, których prawa na skutek zarzutów byłyby dotknięte. Na postanowienie sądu, wydane na skutek zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza, służy zażalenie.

§ 2. Po uprawomocnieniu się postanowienia, a w razie jego zaskarżenia po uprawomocnieniu się postanowienia sądu, sędzia-komisarz sprostuje plan odpowiednio do tych postanowień, po czym plan będzie wykonany.

§ 3. Mimo wniesionych zarzutów lub zażaleń plan będzie wykonany w tych częściach, na których wykonanie nie mogą wpłynąć zmiany żądane w zarzutach lub zażaleniach.

Art. 212. Wykonanie planu podziału nie może nastąpić przed uprawomocnieniem się postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

Art. 213. § 1. Suma wydzielona na zaspokojenie wierzytelności, której uiszczenie zależne jest od warunku rozwiązującego, będzie wydana wierzycielowi bez zabezpieczenia, chyba że obowiązek zabezpieczenia ciąży na wierzycielu z mocy istniejącego między nim a upadłym stosunku prawnego.

§ 2. Suma wydzielona na zaspokojenie wierzytelności, której uiszczenie zależne jest od warunku zawieszającego, będzie wydana wierzycielowi, jeżeli udowodni, że warunek się ziścił, w przeciwnym razie będzie złożona do depozytu sądowego.

§ 3. Suma wydzielona na zaspokojenie wierzytelności, za którą poręczyła osoba trzecia, będzie wydana wierzycielowi w kwocie jeszcze mu należnej w dniu sporządzenia planu podziału, poręczycielowi zaś — w kwocie, jaką z tytułu poręczenia za upadłego zapłacił.

§ 4. Suma wydzielona na zaspokojenie wierzytelności przypadającej od upadłego solidarnie lub niepodzielnie z osobą trzecią będzie wydana wierzycielowi w kwocie jeszcze mu należnej w dniu sporządzenia planu, współdłużnikowi zaś — w kwocie, jaką za upadłego zapłacił.

Art. 214. § 1. Co do sumy wydzielonej na zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką lub w rejestrze, w prawa wierzyciela wchodzi masa upadłości, o czym będzie wciągnięty odpowiedni wpis do księgi wieczystej lub do rejestru.

§ 2. Wpis będzie wciągnięty na podstawie uwierzytelnionego przez sekretarza sądu wyciągu z planu prawomocnie zatwierdzonego.

Art. 215. Gdy majątek masy został w całości zlikwidowany, będzie dokonany ostatni podział.

Art. 216. Po umorzeniu lub ukończeniu postępowania upadłościowego sumy zatrzymane w depozycie, o ile nie przypadną osobie wskazanej w planie podziału, wydane będą upadłemu na jego wniosek.

Art. 217. Po wykonaniu planu ostatniego podziału sąd stwierdzi postanowieniem ukończenie postępowania upadłościowego. Postanowienie będzie ogłoszone przez obwieszczenie i doręczone upadłemu, syndykowi oraz członkom rady wierzycieli.

Rozdział IX

Umorzenie, ukończenie i uchylenie postępowania upadłościowego

Art. 218. Sąd umorzy postępowanie upadłościowe:

- 1) gdy się okaże, że majątek masy nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania;
- 2) gdy wierzyciel, na którego wniosek upadłość była ogłoszona, nie złożył w wyznaczonym terminie zażąda-

nej przez sędziego-komisarza zaliczki na koszty postępowania, a brak płynnych funduszy na te koszty;

- 3) gdy wszyscy wierzyciele, którzy zgłosili swe wierzytelności, zażądają umorzenia postępowania.

Art. 219. Postanowienie o umorzeniu postępowania będzie ogłoszone przez obwieszczenie i doręczone upadłemu, syndykowi oraz członkom rady wierzycieli.

Art. 220. Prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania jest tytułem do wykreślenia wpisów dotyczących upadłości w księgach wieczystych i w innych księgach i rejestrach.

Art. 221. § 1. Z dniem prawomocnego umorzenia postępowania upadły odzyskuje swobodne rozporządzanie swym majątkiem.

§ 2. Syndyk wyda niezwłocznie upadłemu jego majątek, księgi, korespondencję i dokumenty. W razie potrzeby, odebranie, na zarządzenie sędziego-komisarza, nastąpi przymusowo przez komornika.

Art. 222. § 1. Po umorzeniu postępowania nie ukończone procesy, wszczęte przez syndyka o uznanie za skuteczną czynności działanej przez upadłego ze szkodą wierzycieli, będą umorzone. Wzajemne roszczenia o zwrot kosztów procesu wygasają.

§ 2. W innych procesach upadły wchodzi na miejsce masy upadłości.

Art. 223. Przepisy trzech poprzedzających artykułów stosuje się odpowiednio w przypadkach, gdy postępowanie upadłościowe zostało prawomocnie ukończone lub gdy postanowienie o ogłoszeniu upadłości zostało prawomocnie uchylone.

Art. 224. Jeżeli ukończenie postępowania nastąpiło wskutek zawarcia i zatwierdzenia układu, upadły odzyskuje możliwość zarządzania i rozporządzania majątkiem o tyle tylko, o ile układ nie przewiduje ograniczeń.

Art. 225. Zmiana stosunku prawnego, która zaszła na podstawie przepisów prawa niniejszego, obowiązuje upadłego i stronę drugą również po umorzeniu lub ukończeniu postępowania.

Art. 226. § 1. Jeżeli postanowienie o ogłoszeniu upadłości zostało uchylone albo jeżeli postępowanie upadłościowe zostało umorzone, upadły obowiązany będzie uiścić przyznane syndykowi lub zarządcy odrębnego majątku wynagrodzenie oraz zwrócić tak im, jak i członkom rady wierzycieli poniesione przez nich wydatki.

§ 2. Upadły nie ma prawa poszukiwania odszkodowania od wierzyciela, który żądał ogłoszenia upadłości, wyjąwszy gdy wierzyciel działał w złej wierze.

Rozdział X

Przepisy odrębne co do upadłości instytucji emitujących listy zastawne lub obligacje

Art. 227. § 1. W przypadkach gdy według przepisów prawa bankowego w razie ogłoszenia upadłości banku

emitującego listy zastawne lub obligacje tworzy się osobna masa przeznaczona przede wszystkim na zaspokojenie praw posiadaczy listów zastawnych lub obligacji, sąd ustanowi kuratora do strzeżenia praw tych posiadaczy. Przed ustanowieniem sąd zasięgnie opinii Ministra Finansów co do osoby kuratora. Gdyby Minister w określonym terminie opinii nie złożył, sąd nada sprawie dalszy bieg.

§ 2. Kurator zgłosi do masy upadłości:

- 1) ogólną sumę nominalną listów zastawnych lub obligacji, wylosowanych i nie wykupionych przed dniem ogłoszenia upadłości, i ogólną sumę przypadającą na odsetki (kupony) przed tym dniem płatne, a jeszcze nie zapłacone, tudzież sumę przypadającą na premie wylosowane, ale nie wypłacone;
- 2) ogólną sumę nominalną listów zastawnych lub obligacji nie wylosowanych i odsetek od nich płatnych po dniu ogłoszenia upadłości oraz premii w planie przewidzianych.

§ 3. Kurator wymieni w zgłoszeniu przedmioty majątkowe, na których fundusze osobnej masy są zabezpieczone, i osoby, które są dłużnikami tej masy.

§ 4. Syndyk winien udzielić kuratorowi wszelkich potrzebnych mu wiadomości. Kurator ma prawo przeglądać księgi i dokumenty upadłego banku, o ile jest to mu potrzebne do strzeżenia praw posiadaczy listów zastawnych lub obligacji.

§ 5. Na zgromadzeniu wierzycieli kurator ma głos tylko w sprawach mogących mieć wpływ na prawa posiadaczy listów zastawnych lub obligacji.

§ 6. Likwidacja osobnej masy dokonana będzie przez syndyka z udziałem kuratora. Jeżeli osobna masa nie wystarcza na pełne zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych lub obligacji, brakująca na ich zaspokojenie suma uwzględniona będzie w podziale ogólnych funduszy upadłego banku; z tą sumą kurator głosuje przy zawarciu układu, przy czym służy mu jeden głos od każdej sumy, jaka wynika z podziału sumy wszystkich innych wierzytelności, uprawniających do głosowania, przez liczbę wierzycieli, którzy reprezentują te wierzytelności. Suma przypadająca z masy ogólnej na zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych lub obligacji przekazana będzie do osobnej masy.

§ 7. Z osobnej masy będą zaspokojone koszty likwidacji tej masy, nie wyłączając wynagrodzenia kuratora, a po nich — należności posiadaczy listów zastawnych lub obligacji w następującej kolejności:

- 1) listy zastawne lub obligacje w nominalnej ich cenie;
- 2) odsetki (kupony);
- 3) premie wylosowane.

Art. 228. Przepisy artykułu poprzedzającego stosuje się i w razie upadłości innych instytucji, emitujących listy zastawne lub obligacje, na których zaspokojenie przeznaczona jest osobna masa.

Art. 229. Syndyk nie może puszczać w obieg listów zastawnych i obligacji, wydanych przez upadłą instytucję emitującą, a będących jeszcze jej własnością. Listy te i obligacje będą umorzone.

UWAGA PRENUMERATORZY!

Opłata za prenumeratę na rok 1992 wynosi:

- Dziennika Ustaw   zł 240.000,—
- Monitora Polskiego   zł 120.000,—

Wpłaty prosimy kierować na konto: BPH w Krakowie, XVI O/W-wa, nr 320010-1717-139.11, Wydział Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71, 00-979 Warszawa.

Informacja o możliwości zakupu wydawnictw

Wydział Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów uprzejmie informuje, że w sprzedaży znajdują się następujące wydawnictwa

1. Skorowidz przepisów prawnych 1918—1990, obejmujący obowiązujące akty prawne ogłoszone w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim według stanu prawnego na dzień 20 października 1990 r. Cena 1 egzemplarza wynosi 35.000 zł.
  2. Taryfa celna importowa, stanowiąca załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 lipca 1991 r. w sprawie cel na towary przywożone z zagranicy (Dz. U. Nr 67, poz. 288). Cena 1 egzemplarza wynosi 75.000 zł.
  3. Konwencja o znakach i sygnałach drogowych, sporządzona w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 r., ratyfikowana przez Polskę w dniu 1 czerwca 1984 r. (Dz. U. z 1988 r. Nr 5, poz. 42, 46 i 48). Cena 1 egzemplarza wynosi 21.700 zł.
  4. Załączniki E3, E4, F5 i F6 do Międzynarodowej konwencji dotyczącej uproszczenia i harmonizacji postępowania celnego, sporządzonej w Kyoto dnia 18 maja 1973 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 39, poz. 214). Cena 1 egzemplarza wynosi 192 zł + koszty przesyłki 1000 zł
  5. Konwencja wiedeńska o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, sporządzona w Moskwie dnia 14 października 1987 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 39, poz. 212). Cena 1 egzemplarza wynosi 64 zł + koszty przesyłki 1000 zł
  6. Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 63, poz. 378) Cena 1 egzemplarza wynosi 160 zł + koszty przesyłki 1000 zł.
  7. Konwencja o ochronie fizycznej materiałów jądrowych wraz z załącznikami I i II, otwarta do podpisu w Wiedniu i Nowym Jorku w dniu 3 marca 1980 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 17, poz. 93). Cena 1 egzemplarza wynosi 128 zł + koszty przesyłki 1000 zł
  8. Konwencja wiedeńska o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, sporządzona w Wiedniu dnia 21 maja 1963 r. (Dz. U. z 1990 r. Nr 63, poz. 370) Cena 1 egzemplarza wynosi 1020 zł + koszty przesyłki 1000 zł.
  9. Konwencja wiedeńska o prawie traktatów, sporządzona w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U. z 1990 r. Nr 74, poz. 439) Cena 1 egzemplarza wynosi 2040 zł + koszty przesyłki 1000 zł.
  10. Akt paryski Konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych, sporządzony w Paryżu dnia 24 lipca 1971 r. (Dz. U. z 1990 r. Nr 82, poz. 474). Cena 1 egzemplarza wynosi 3520 zł + koszty przesyłki 1000 zł.
  11. Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, sporządzona w Waszyngtonie dnia 3 marca 1973 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 27, poz. 112). Cena 1 egzemplarza 5280 zł + koszty przesyłki 1000 zł.
- Wszyscy zainteresowani tymi wydawnictwami proszeni są o dokonanie wpłaty na konto bankowe Wydziału Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów w BPH w Krakowie, XVI O/W-wa, nr 320010-1717-139.11 i podanie liczby zamawianych egzemplarzy oraz adresu odbiorcy
- Ponadto wyżej wymienione wydawnictwa można nabywać w punktach sprzedaży Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego
- Nakład wydawnictw jest ograniczony.

Wydział Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów uprzejmie informuje, że wydane zostało „Godło Rzeczypospolitej Polskiej” ustalone ustawą z dnia 9 lutego 1990 r. o zmianie przepisów o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 10, poz. 60) w formacie 33,5 x 47 cm.

Cena 1 egzemplarza wynosi 1500 zł.

Sprzedaż godła prowadzą punkty sprzedaży Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego.

„Godło” w oryginalnych opakowaniach po 200 egzemplarzy można nabyć bezpośrednio (za gotówkę) w Wydziale Wydawnictw URM, 00-979 Warszawa, ul. Powsińska 69/71 lub po dokonaniu wpłaty na konto Wydziału Wydawnictw URM w BPH w Krakowie, XVI O/W-wa, nr 320010-1717-139.11

Pojedyncze egzemplarze Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego można nabywać za gotówkę

w Warszawie:

- w punkcie sprzedaży Urzędu Rady Ministrów, al. I Armii Wojska Polskiego 2/4 (tel. 29-61-73) — egzemplarze bieżące oraz z lat 1980—1990,
- w księgarni sądowej (gmach Sądów, al. Świerczewskiego 127, tel. 20-03-71 w. 377), w księgarni Wydawnictw Ekonomicznych i Budowlanych ul. Żurawia 1/3 przy pl. Trzech Krzyży (tel. 21-44-05) — egzemplarze bieżące oraz z roku 1990;

poza Warszawą — egzemplarze bieżące oraz z roku 1990:

- w punktach sprzedaży znajdujących się w **urzędach wojewódzkich** w: Białej Podlaskiej (ul. Brzeska 41), Białymstoku (ul. Mickiewicza 3/5), Bielsku-Białej (ul. Miczurina 2a), Bydgoszczy (ul. Jagiellońska 3), Kielcach (ul. IX Wieków Kielc 3), Krakowie (ul. Basztowa 22), Krośnie (ul. Bieszczadzka 1), Lesznie Wlkp. (pl. Kościuszki 4), Łodzi (ul. Piotrkowska 104), Opolu (ul. Piastowska 14), Piotrkowie Trybunalskim (ul. Sienkiewicza 16a), Płocku (ul. Kolegialna 15), Przemysłu (pl. Dominikański 3), Radomiu (ul. Żeromskiego 53), Sieradzu (pl. Wojewódzki 3), Skierniewicach (ul. Konstytucji 3 Maja 6), Suwałkach (ul. Doniewicza 10), Tarnobrzegu (ul. Mickiewicza 7) i Włocławku (ul. 3 Maja 17);
- w punktach sprzedaży znajdujących się w **sądach** w: Białymstoku (ul. Marii Curie Skłodowskiej 1), Bielsku-Białej (ul. Cieszyńska 10), Bydgoszczy (ul. Wały Jagiellońskie 4), Bytomiu (ul. Piekarska 1), Cieszynie (ul. Garncarska 8), Częstochowie (ul. Dąbrowskiego 23/35), Elblągu (ul. Trybunalska 25), Gdyni (pl. Konstytucji 5), Gliwicach (ul. Powstańców Warszawy 23), Gorzowie Wlkp. (ul. Mieszka I 33), Jeleniej Górze (ul. Wojska Polskiego 56), Kaliszu (al. Wolności 13), Katowicach (ul. Andrzeja 16/18), Kielcach (ul. Jana Pawła II 9), Koninie (ul. Energetyka 5), Koszalinie (ul. Alfreda Lampego 34), Krakowie (ul. Przy Rondzie 7), Legnicy (ul. Złotoryjska 29), Lublinie (ul. Krakowskie Przedmieście 76), Łodzi (pl. Dąbrowskiego 5), Nowym Sączu (ul. Pijarska 3), Olsztynie (ul. Dąbrowszczaków 44), Opolu (pl. Thaelmanna 1), Ostrowie Wielkopolskim (ul. Sądowa 2), Poznaniu (ul. Młyńska 1a), Radomiu (ul. Piłsudskiego 10), Rzeszowie (pl. Sreniawitów 3), Słupsku (ul. Szarych Szeregów 13), Szczecinie (ul. Kaszubska 42), Świdnicy (pl. Grunwaldzki 14), Tarnowie (ul. Dąbrowskiego 29), Toruniu (ul. Fosa Staromiejska), Wrocławiu (ul. Sądowa 1), Zamościu (ul. Akademicka 1), Zielonej Górze (pl. Słowiański 1);
- w księgarni „Interesik” w Krakowie, ul. Krowoderskich Zuchów 2, w księgarni „Pod Wojewodą” we Wrocławiu, pl. Powstańców Warszawy 1

Wydawca: Urząd Rady Ministrów

Redakcja: Biuro Prawne, 00-583 Warszawa, Al. Ujazdowskie 1/3, P-29.

Organizacja druku i kolportaż: Wydział Wydawnictw, 00-979 Warszawa, ul. Powsińska 69/71, P-1
tel. 42-14-78 i 694-67-50, teleks 825944 WW, telefaks 428222 i 22-428222.

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Zakładach Graficznych „Tamka”, Zakład nr 1, Warszawa, ul. Tamka 3.